

**ՅՈԹԵՐՈՐԴ ՕՐՎԱ
ԱԴՎԵՆՏԻՍՏՆԵՐԻ ԵԿԵՂԵՑՈՒ
ՀԱՎԱՏԱՄՔԸ**

**ԱՍՏՎԱԾԱՇՆՉՅԱՆ ՈՒՍՈՒՆՔԻ
28 ԴԱՎԱՆԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ**

ԵՐԵՎԱՆ
2011

ՅՈՒԹԵՐՈՐԴ ՕՐՎԱ ԱԴՎԵՆՏԻՍՏՆԵՐԻ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ՀԱՎԱՏԱՄԸ

Գավանաբանության համառոտ
շարադրումը
Գլխավոր խմբագիր՝
Թարգմանությունը և
համակարգչային շարվածքը՝
Գրական խմբագիր և սրբագրող՝
Համակարգչային ձևավորող՝

Արթուր Գալստյանի
Վիզեն Խաչատրյան

Լեոնիդ Հարությունյան
Գեղեցիկ Մարտիրոսյան
Կորյուն Կակոյան

Ի՞նչ գիտենք մենք Աստծո մասին: Ո՞վ է Նա: Ի՞նչ է Նա ակնկալում մեզնից: Ինչպիսի՞ն է Նա իրականում: Այս գրքույկը բացահայտում է Յոթերորդ Օրվա Ադվենտիստների պատկերացումը Աստծո մասին: Մենք հավատում ենք, որ Աստվածաշնչյան ուսմունքի յուրաքանչյուր կետ կամ հիմունք պետք է բացահայտի Աստծո սերը մարդկության հանդեպ՝ հանձին Հիսուս-Քրիստոսի: Սուրբ Գրքի հիմնարար ուսմունքը այստեղ ներկայացված է Գողգոթայից ճառագող փրկարար լույսի ներքո:

Կայք՝ www.armsda.nm.ru :

Բովանդակություն

ՈՒՍՄՈՒՆՔ ԱՍՏՈՆ ՄԱՍԻՆ

Գլուխ 1	Աստծո խոսքը.....	6
Գլուխ 2	Աստվածություն.....	9
Գլուխ 3	Հայր Աստված.....	12
Գլուխ 4	Որդի Աստված.....	14
Գլուխ 5	Սուրբ Հոգի Աստված.....	16

ՈՒՍՄՈՒՆՔ ՄԱՐԳՈՒՄ ՄԱՍԻՆ

Գլուխ 6	Արարչագործություն.....	20
Գլուխ 7	Մարդու բնությունը.....	22

ՈՒՍՄՈՒՆՔ ՓՐԿՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Գլուխ 8	Մեծ պայքար.....	26
Գլուխ 9	Քրիստոսի կյանքը, մահը և հարությունը.....	29
Գլուխ 10	Փրկության փորձառություն.....	31
Գլուխ 11	Աճ Քրիստոսում.....	34

ՈՒՍՄՈՒՆՔ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ՄԱՍԻՆ

Գլուխ 12	Եկեղեցի.....	38
Գլուխ 13	Մնացորդը և նրա առաքելությունը.....	41
Գլուխ 14	Միություն Քրիստոսի մարմնում.....	45
Գլուխ 15	Մկրտություն.....	47
Գլուխ 16	Տիրոջ ընթրիքը.....	50
Գլուխ 17	Հոգևոր պարգևներ և ծառայություններ.....	53
Գլուխ 18	Մարգարեության պարգև.....	55

ՈՒՍՄՈՒՆՔ ԲՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔԻ ՄԱՍԻՆ

Գլուխ 19	Աստծո օրենքը.....	58
Գլուխ 20	Շաբաթ.....	62
Գլուխ 21	Վստահված շնորհների կառավարում.....	66
Գլուխ 22	Քրիստոնեական վարք.....	69
Գլուխ 23	Ամուսնություն և ընտանիք.....	71

ՈՒՍՄՈՒՆՔ ՎԵՐՁԻՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

ԻՐԱԳԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Գլուխ 24	Քրիստոսի ծառայությունը երկնային սրբարանում.....	76
Գլուխ 25	Քրիստոսի երկրորդ գալուստը.....	80
Գլուխ 26	Մահ և հարություն.....	83
Գլուխ 27	Հազարամյա թագավորությունը և մեղքի վախճանը.....	87
Գլուխ 28	Նոր երկիր.....	89

ՈՒՍՄՈՒՆՔ ԿՍՏՈՒ ՄԱՍԻՆ

ԳԼՈՒԽ 1

ԱՍԾՈՒ ԽՈՍՔԸ

Մարդկանց տրված են Աստծո մասին վկայող երկու մեծագույն գրքեր՝ Բնությունը և Աստվածաշունչը: Դրա հետ կապված՝ ընդունված է զանազանել երկու տեսակի հայտնություն՝ ընդհանուր և հատուկ:

Ընդհանուր հայտնությունը բնության և մեզ շրջապատող միջավայրի միջոցով տրված հայտնությունն է: Աստծո խոսքն ասում է. «Երկինքները պատմում են Աստծո փառքը, և հաստատությունն իմացնում է նրա ձեռքի գործերը» (Սաղմոս 19.1): Արևի լույսը, անձրևը, լեռները, գետերը՝ ամեն բան վկայում է Արարչի սիրո մասին: Բնությունը վկայում է Աստծո իմաստության, անսահմանության և ամենակարողության մասին: Եվ այդ վկայությունն այնքան ակնառու է, որ Պողոս առաքյալը գրում է. «Որովհետև նրա աներևույթ բաները աշխարհի սկզբից ստեղծվածներով իմացվելով՝ տեսնվում են, որն է՝ նրա մշտնջենական գորությունը և Աստվածությունը, այնպես որ անպատասխան մնան» (Հռոմեացիս 1.20):

Սակայն մեղքը բթացրել է միայն բնության միջոցով Աստծուն հասկանալու մեր ունակությունը: Ուստի Աստված Իր սիրով հատուկ հայտնություն է տվել Իր մասին: Եվ այդ հայտնությունը մեզ տրված է Նրա խոսքի՝ Աստվածաշունչի միջոցով:

Աստվածաշունչը ներշնչված խոսքն է, որի միջոցով Աստված հաղորդակցվում է մեզ հետ և բացահայտում Իր մտադրությունները: Աստվածաշունչից դուրս ճշմարտության ուրիշ աղբյուր չկա (Եսայիա 8.20): Այն Աստծուն և մեզ տրված Նրա լուրը ճշգրտորեն հասկանալու միակ չափանիշն է:

Աստվածաշունչը հողագնդի վրա երբևէ գրված հնագույն գրքերից մեկն է: Այն նաև ամենատարածված և արդիական գիրքն է: Աշխարհում ոչ մի գիրք իր հանդեպ չի առաջացրել մի կողմից՝ այդքան սեր և պատկառանք, մյուս կողմից՝ այդքան ատելություն և անեծք, ինչպես Աստվածաշունչը: Որոշ մարդիկ մահացել են հանուն Աստվածաշնչի, ուրիշները՝ սպանվել: Դարեր շարունակ անհավատներն ու քննադատները ծաղրել են Աստվածաշնչի գիտական հաստատումները, նրա պատմականությունը, մարգարեություններն ու հոգևոր հեղինակությունը: Սեծագույն անհավատ Վոլտերը մի անգամ ասել է. «Ես հոգնել եմ լսելուց զրույցներն այն մասին, որ տասներկու մարդ հիմնադրել են քրիստոնեական կրոնը: Ես կապացուցեմ, որ մեկ մարդն էլ բավական է, որ փլուզի այն»: Նա նկատի ուներ իրեն:

Այսօր, հենց այն նույն տեղում, որտեղ Վոլտերը կանխագուշակել էր քրիստոնեության մահը, գտնվում է հազարավոր Աստվածաշնչեղբուկ լեցուն մի գրասպահոց:

Հրատարակչության տպարանակով Աստվածաշունչը աշխարհում գրավում է առաջին տեղը՝ մոտ վեց միլիարդ օրինակ: Արժե ավելացնել, որ Աստվածաշնչի տարբեր հատվածները ձայնագրվում են ձայնասկավառակների և ձայներիզների վրա՝ որպես ձեռնարկ անուսների և կույրերի համար:

Աստվածաշունչը կամ Սուրբ Գիրքը կազմված է երկու մասերից՝ Հին Կտակարան և Նոր Կտակարան: «Հին» անվանումը բոլորովին էլ չի նշանակում, թե Սուրբ Գրքի տվյալ մասը հնացել է: Խոսքն այն մասին է, թե Հին Կտակարանում նկարագրված իրադարձությունները մինչև Քրիստոսի ծնունդն են կատարվել, այն դեպքում, երբ Նոր Կտակարանը սկսվում է Հիսուս Քրիստոսի ծննդից:

Հին և Նոր Կտակարանների գրքերը միասին վաթսուևեցն են, որոնք ընդունված է համարել կանոնական:

Աստվածաշնչի եզակիությունը նրա միասնության մեջ է: Չնայած Հին և Նոր Կտակարանները գրվել են տարբեր ժամանակաշրջաններում, նրանցում ներկայացված ճշմարտություններն ամբողջական են և չեն հակասում միմյանց: Նրա եզակիությունը նաև մարգարեությունների մեջ է, որոնք իրականանում են բացարձակ ճշգրտությամբ:

Աստվածաշունչը գրվել է մոտ 1600 տարիների ընթացքում, ավելի քան 40 հեղինակների կողմից՝ հասարակության բոլոր խավերից, տարբեր վայրերում (Մովսեսն՝ անապատում, Երեմիան՝ բանտում, Հովհաննեսը՝ Պատմոս կղզում և այլն), տարբեր իրավիճակներում, տարբեր տրամադրությամբ, երեք աշխարհամասերում (Ասիա, Աֆրիկա, և Եվրոպա) և երեք լեզուներով՝ եբրայերեն, արամերեն (Հին Կտակարան) և հունարեն (Նոր Կտակարան):

Կարևոր է նշել, որ Սուրբ Գրքի իսկական հեղինակն Աստված է. «Որովհետև երբեք մի մարգարեություն չտրվեց մարդկանց կամքի պես, բայց Սուրբ Հոգուց շարժված՝ խոսեցին՝ Աստծո մարդիկ» (Բ Պետրոս 1.21): Մարգարեները Սուրբ Գիրքը գրել են ոչ թե թելադրանքով, այլ ներշնչանքով: (Բ Տիմոթեոս 3.16): Հետևաբար, Աստվածաշունչը մարդկային լեզվով արտահայտված աստվածային ճշմարտությունն է:

ԳԼՈՒԽ 2

ԱՍՏՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Աստծուն բացահայտել ջանացող շատ տեսություններ և Նրա գոյության վերաբերյալ «կողմ» և «դեմ» շատ փաստարկներ խոսում են այն մասին, որ մարդկային իմաստությունն ի վիճակի չէ ըստ էության ըմբռնել Աստծուն: Միայն մարդկային իմաստությամբ Նրան ճանաչելու փորձը նման է սովորական ոսպնյակի օգնությամբ համաստեղությունների ուսումնասիրության փորձին: Ի տարբերություն ցանկացած ուրիշ իմացության՝ աստվածաճանաչողությունը պահանջում է ինչպես մտքի, այնպես էլ սրտի մասնակցություն, այսինքն՝ մարդկային ամբողջ անձի և ոչ միայն բանականության: Ահա թե ինչու շատերի համար Աստծո իմաստությունը «ծածուկ իմաստություն է» (Ա Կորնթացիս 2.7):

Մենք չենք կարող մեզ ավելի բարձր դասել Աստծուց և Նրան դիտարկել որպես հետազոտման և քանակական չափումների առարկա: Աստվածաճանաչողության մեր որոնումների մեջ մենք պետք է հնազանդվենք միակ հեղինակությանը՝ Աստվածաշնչին, որը հայտնություն է Նրա մասին:

Աստվածաշունչը չի ապացուցում Աստծո գոյությունը, այլ ենթադրում է այն: Նրա առաջին տեքստը ասում է. «Սկզբում՝ Աստված» (Ծննդոց 1.1): Ամեն ինչ, բացի Աստծուց, ունի իր սկիզբը, ծագումը: Միայն Աստված չունի սկիզբ և վերջ: Նա ամենագոր է, ամենակարող և հավիտենական: Եսայիա մարգարեն գրում է. «Ես բնակվում եմ բարձրում և սուրբ տեղը, բայց լի՛նում եմ կոտրած և խոնարհ հողի ունեցողի հետ» (Եսայիա 57.15): Աստված միաժամանակ կարող է ներկա լինել երկնքում, եկեղե-

ցում և առանձին անհատի կյանքում: Հովհաննես առաքյալը գրում է. «Աստված հոգի է» (Հովհաննես 4.2):

Սուրբ Գիրքը վկայում է այն մասին, որ Աստված մեկ է (Բ Օրինաց 6.4): Գոյություն ունի միայն մեկ ճշմարիտ Աստված: Մնացած բոլոր աստվածները սուկ մարդկային երևակայության արգասիք են: Սակայն Սուրբ Գիրքը մեկ Աստված արտահայտության տակ նկատի չունի մեկ Անձնավորություն: Ինքը՝ Էլոհիմ (Աստված) անունը, Էլ բառի հոգնակի ձևն է: Ոմանք կարծում են, թե հոգնակի թիվը Նրա հանդեպ հարգանք արտահայտելու նշան է: Սակայն այդպես չէ, քանի որ նույն մարդը բազմիցս դիմում է Աստծուն ինչպես հոգնակի, այնպես էլ եզակի թիվով (Ելից 15.2)՝ «Նա իմ Աստվածն է (Էլոհիմ)... Նա իմ հոր Աստվածն է» (Էլ), (Ելից 20.5)՝ «Ես՝ քո Եհովա Աստվածը (Էլոհիմ), նախանձոտ Աստված եմ» (Էլ): Աստծո անվան մեջ արդեն կա այն գաղափարը, որ Նա մեկ անձնավորություն չէ:

Չնայած Հին Կտակարանում ուղղակի ցուցում չկա Աստծո Եռամիասնության մասին, բայց, անուղղակի ակնարկներ, որ Աստվածությունը բաղկացած չէ միայն մեկ Անձից, այնուամենայնիվ, կան. «Մեր պատկերով մարդ շինենք» (Ծննդոց 1.26), «Ահա Ադամը եղավ իբրև մեզանից մեկը» (Ծննդոց 3.22), «Եկեք իջնենք» (Ծննդոց 11.7), «Ով կզնա մեզ համար» (Եսայիա 6.8), «Եվ հիմա Եհովա Տերն է (Հայրը) ինձ (Աստծո որդուն) ուղարկել, և նրա հոգին (Սուրբ Հոգին)» (Եսայիա 48.16):

Նոր Կտակարանում Երրորդությունը հանդես եկավ Հիսուսու Քրիստոսի մկրտության ժամանակ (Մատթեոս 3.16, 17), Նրա մասին խոսում են Տիրոջ առաքյալները (Ա Պետրոս 1.2, Բ Կորնթացիս 13.13, Հայտնություն 1.4, 5 և այլն): Առաքյալների օրերին Սուրբ Երրորդության գաղափարը վերաճեց ուսմունքի: Այսպես, Եսայիայի տեսիլքի վերաբերյալ Հովհաննես առաքյալը գրում է, որ Եսայիան տեսել է Հիսուս Քրիստոսին (Հովհաննես 12.40), իսկ Պողոսը հայտարարում է, որ Աստծո կողմից ասված խոսքն ասվել է Սուրբ Հոգու կողմից (Գործք առաքելոց 28.25-27):

Աստծո խոսքը Աստվածության բոլոր երեք Անձերին վերագրում է միևնույն տիտղոսը

Հայր	Որդի	Սուրբ Հոգի	Ընդհանուր տիտղոս
Եսայիա 40.28	Կողոսացի 1.16	Հոբ 33.4, Ծննդոց 1.2	Արարիչ
Եսայիա 43.11, Հուդա 25	Հովհաննես 4.42	Բ Կորնթացի 3.17	Փրկիչ
Երեմիա 11.20	Հովհաննես 5.27	Հովհաննես 16.7-11	Դատավոր
Երեմիա 3.4	Հովհաննես 14.6	Եսայիա 63.14	Ուղեցույց
Հովհաննես 17.3	Հովհաննես 14.6	Հովհաննես 16.13	Ճշմարտություն
Հովհաննես 5.21	Հովհաննես 5.21	Ա Կորնթացի 12.9,10	Հրաշագործ
Բ Կորնթացի 1.3	Սաղթես 11.28	Հովհաննես 15.26	Մխիթարիչ

Աստված եռամիասնություն է, և այդ երեք Անձնավորությունների միջև գոյություն չունի բաժանում, սակայն յուրաքանչյուր Անձնավորություն ունի Իր աստվածային լիազորություններն ու հատկությունները: Թեպետ Աստված գոյություն ունի երեք Անձնավորության մեջ, Նա մեկ է նպատակներով, գաղափարներով և բնավորությամբ: Այս միասնությունը չի հակասում Հայր, Որդի և Սուրբ Հոգի Անձնավորությունների անհատականությանը: Աստվածության տարբեր Անձերի գոյության փաստը չի հակասում միաստվածության գաղափարին, որն ընգծվում է Սուրբ Գրքում:

ԳԼՈՒԽ 3

ՀԱՅՐ ԱՍՏՎԱԾ

Հայր Աստվածը Աստվածության առաջին Անձն է: Սակայն մարդիկ Հայր Աստծո մասին ճշմարտությունը հաճախ սխալ են հասկանում: Շատերին ծանոթ է այն, թե ինչ է արել Քրիստոսը մարդկության համար երկրի վրա, և ինչ է կատարում Սուրբ Հոգին մարդկային սրտի մեջ: Իսկ Հայր Աստծո մասին մտածում են որպես խիստ Աստծո, ով պահանջում է կատարյալ վարք՝ սպառնալով հատուցել: Հայր Աստծո մասին շատ մարդկանց պատկերացումն ամբողջովին հակասում է սիրող Քրիստոսի նորկտակարանյան կերպարին: Սակայն ինքը՝ Քրիստոսն, ասել է. «Ինձ տեսնողը Հորը տեսավ» (Հովհաննես 14.9): Հայր Աստծո բնավորությունը բացահայտվում է Հիսուս Քրիստոսի կյանքում: Նա Հորը ներկայացրեց որպես կատարյալ (Մատթեոս 5.48), հոգատար (Մատթեոս 6.26), ներող (Մարկոս 11.25, 26), ողորմած (Մատթեոս 5.45), սիրող (Հովհաննես 16.27), բարերար (5.16, 17), սրբագործող (Հովհաննես 10.36), արդար (Հովհաննես 17.25), աղոթքներին պատասխանող (Մատթեոս 18.19), խոստումները կատարող (Դուկաս 24.29), գայթակղություններից ազատող (Մատթեոս 6.13), մեղավորի մահը չցանկացող (Մատթեոս 18.4), օգնության շտապող (Մատթեոս 26.53), մխիթարող (Բ Կորնթացիս 1.3) և այլն:

Մենք տեսնում ենք, որ ամբողջ Նոր Կտակարանում Հայր Աստվածը բացահայտվում է որպես սիրառատ, ողորմած և ներող: Եթե Հին Կտակարանին նայենք Նոր Կտակարանի լույսի ներքո, ապա դժվար չէ և այնտեղ տեսնել սիրող և գթասիրտ Հայր Աստծո նկարագիրը: Տերն Իր բնավորությունն արտահայտել է այս բա-

ռերով. «Եհովա, Եհովա՝ Աստված ողորմած և գթած՝ երկայնամիտ և առատ ողորմությունով և ճշմարտությունով: Որ ողորմություն ես անում, որ անօրենություն՝ հանցանք և մեղք ես ներում» (Ելից 34.6,7): Այս տեքստերում մենք տեսնում ենք նորկտակարանյան Հորը: Հոր ողորմածության մասին գիտեր նաև Դավիթը (Բ Թագավորաց 24.14): Նրա սիրո մասին պատմում է նաև Հովնան մարգարեն (Հովնան 4.2): Եզեկիել մարգարեն ավելացնում է, որ Աստված չի ցանկանում մեղավորի մահը (Եզեկիել 33.11), բայց Աստծո սերն առավելապես բացահայտվել է մեզ, որ «Աստված իր միածին Որդին տվեց, որ ամեն նրան հավատացողը չկորչի, այլ հավիտենական կյանք ունենա» (Հովհաննես 3.16):

ԳԼՈՒԽ 4

ՈՐՂԻ ԱՍՏՎԱԾ

Որղի Աստվածը (Հիսուս Քրիստոսը) Աստվածության երկրորդ Անձն է: Սուրբ Գրքում Հիսուս Քրիստոսը կոչվում է Աստծո Որղի, Դավթի Որղի և Մարդու Որղի:

Աստծո Որղի

«Աստծո Որղի» արտահայտությունը ցույց է տալիս Քրիստոսի աստվածային բնությունը: Աստվածաշնչյան բազմաթիվ տեքստեր վկայում են Հիսուս Քրիստոսի աստվածային բնության մասին.

1. Հովհաննես 1.1-3-ում ասվում է, որ Բանը եղել է Աստծո մոտ, և ինքը՝ Բանը, եղել է Արարիչ-Աստված:
2. Եբրայեցիս 1.8,9-ը համեմատենք Սաղմոս 45.6,7 հետ, ուր Քրիստոսի Աստվածությունը հաստատում է Ինքը՝ Հայրը: Հայրը Որդուն անվանում է Աստված. ընդ որում, դա շեշտվում է երկու անգամ, ինչը խոսում է այն մասին, որ ասված խոսքը ճշմարիտ է (Ծննդոց 41.32):
3. Եբրայեցիս 1.10-ը համեմատենք Սաղմոս 102.26-28-ի հետ: Եբրայերեն բնագրում արտահայտությունն անմիջականորեն վերաբերում է Եհովային, սակայն Պողոս առաքյալն այն վերագրում է Քրիստոսին, ով դրանով իսկ նույնացվում է Եհովայի հետ:
4. Եսայիա 9.6-ում Հիսուսը անվանվում է «Հզոր Աստված» և «Հավիտենական Հայր»:
5. Ծննդոց 19.24-ում մենք հանդիպում ենք երկու Եհովաների:

Մարդու Որդի

Այսպես է Իրեն կոչել Ինքը՝ Հիսուս Քրիստոսը: Այս արտահայտության տառացի թարգմանությունն է՝ «մարդկային կերպարանքի մեջ»: Մարմնավորման ժամանակ Աստծո Որդին մարդկային կերպարանք հագավ (Հովհաննես 1.1, 14, Եբրայեցիս 2.14, Փիլիպպեցիս 2.7) և դարձավ Մարդու Որդի՝ այդպիսով աստվածային բնությունը միավորելով մարդկայինի հետ: Սակայն Հիսուս Քրիստոսը չի ժառանգել բնական մեղքերը: Երբ նա մարդկային բնություն ընդունեց, մեղքի չորսհազարամյա գոյությունը մոլորակի վրա մարդկային ցեղին արդեն հասցրել էր այլասերության: Ուստի Նրա մարդկային էությունը կրում էր մեղքի հետևանքները (Նա ենթարկա էր հոգնածության, հիվանդության և այլն), բայց, այդուհանդերձ, ազատ էր ամեն մի մեղքից: Այլ կերպ ասած՝ Հիսուսն Իր վրա վերցրեց մեր տկար էությունը, բայց Նա ազատ էր ժառանգական մեղավորությունից կամ քայքայվածությունից և փաստացի մեղքից: Հիսուսը երբեք մեղքեր չի խոստովանել և զոհեր չի մատուցել:

Դավթի Որդի

Դա հանրահայտ անուն էր, որի միջոցով ժողովուրդը դիմում էր եկող Օծյալին: Այն մատնանշում էր մարգարեական կանխագուշակումների միտքն այն մասին, որ Օծյալը Դավթի սերնդից է: Որպես Դավթի Որդի՝ Հիսուսը դարձավ ինչպես Դավթի աթոռի, այնպես էլ Դավթին տված մեսիական խոստումների ժառանգորդը: Փաստորեն, Դավթի որդին խոստացված Մեսիան է:

ԳԼՈՒԽ 5

ՍՈՒՐԲ ՀՈԳԻ ԱՍՏՎԱԾ

Սուրբ Հոգի Աստվածը Աստվածության երրորդ Անձն է: Թեև Սուրբ Հոգին փրկության ծրագրում առաջնային դեր ունի, այնուամենայնիվ, Նա ամենահանելուկային Անձնավորությունն է: Նա մարդկանց գրավում և դրդում է, և ովքեր արձագանքում են Նրա ներգործությանը, նրանց մեջ Նա վերականգնում և վերստեղծում է Աստծո պատկերը: Սուրբ Հոգին օգնում է, որպեսզի մենք գիտակցենք մեր մեղավորությունը: Նա դրդում է մարդկանց ընդունելու Քրիստոսի արդարությունը: «Ոչ ոք չի կարող Հիսուսին Տեր ասել՝ եթե ոչ Սուրբ Հոգով» (Ա Կորնթացիս 12.3):

Հիսուսին Տեր ճանաչել կարելի է միայն Սուրբ Հոգու ներգործության շնորհիվ: Հենց այդ պատճառով էլ Սուրբ Հոգու դեմ մեղքը պատժվում է հավիտենական մահով (Մատթեոս 12.31, 32):

Նա եկեղեցուն շնորհում է հոգևոր պարգևներ և նրան գործություն է տալիս՝ վկայելու Քրիստոսի մասին:

Աստվածաշունչը մեզ բացահայտում է, որ Սուրբ Հոգին Անձնավորություն է, այլ ոչ թե անդեմ ուժ: Այն որակները, որոնք Սուրբ Գրքում վերագրվում են Հոգուն, բնորոշ են միայն անձին: Աստծո խոսքն ասում է, որ Հոգին ամեն բան քննում է (Ա Կորնթացիս 2.10), սիրում է (Հռոմեացիս 15.30), խրատում է (Նեեմիա 9.20), արգելում է (Գործք առաքելոց 16.6, 7), տրսմում է մարդկային մեղքերի համար (Եփեսացիս 4.30), միջնորդում է մեզ համար (Հռոմեացիս 8.26, 27), վկայում է (Հովհաննես 15.26), հաղորդակցվում է (Բ Կորնթացիս 13.13), վերածնում և նորոգում է (Տիտոս 3.5), առաջնորդում և տանում է (Մատթեոս 4.1):

Բացի անձնավորությունից՝ ուրիշ ոչ մի բան չի կարող ունենալ վերոհիշյալ հատկանիշները:

Սուրբ Հոգու Աստվածությունը երևում է Գործք Առաքելոց 5.3, 4 – ից, որտեղ Հոգին նույնացվում է Աստծո հետ: Պողոս առաքյալը գրում է, որ «Հոգին ամեն բաները քննում է և Աստծո խորքն էլ» (Ա Կորնթացիս 2.10): Միայն աստվածային Անձնավորությունը կարող է թափանցել Աստծո խորքերը:

Այսօր Սուրբ Հոգին մեր ուշադրությունն ուղղում է դեպի մեծագույն սիրո պարզևը, որն Աստված առաջարկում է Իր Որդու միջոցով:

ՈՒՍՄՈՒՆՔ ՄԱՐԴՈՒ ՄԱՍԻՆ

ԳԼՈՒԽ 6

ԱՐԱՐՉԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆ

Աստված տիեզերքի Արարիչն է: Միայն Նա է, որ ո՛չ սկիզբ ունի, ո՛չ վերջ: Մովսեսը փառաբանում է Աստծուն հետևյալ բառերով. «Դեռ որ սարերը չէին ծնված, և երկիրս ու աշխարհս չէիր ստեղծել, հավիտենից մինչև հավիտյան դու ես Աստված» (Սաղմոս 90.2): Լինելով միակն Իր հավիտենական գոյության մեջ՝ Տերն Իր անսահման իմաստությամբ «հավիտյաններն էլ ստեղծեց» (Եբրայեցիս 1.2): Հոգնակի թիվը մատնանշում է, որ Տերն արարել է ինչպես տեսանելի (երկրային), այնպես էլ անտեսանելի աշխարհը: Սերովբեները, քերովբեները, հրեշտակները և այլ գիտակից էակներ բնակվում են մեզ համար անտեսանելի երկնային աշխարհում (Ծննդոց 1.2):

Առաջին օրը Տերն ստեղծեց լույսը և այն բաժանեց խավարից: Երկրորդ օրը Տերը «ջրերը բաժանեց»՝ ստեղծելով կյանքի համար անհրաժեշտ մթնոլորտը: Երրորդ օրը Տերն առանձնացրեց ցամաքը ջրային տարածքներից և ստեղծեց բուսականությունը: Չորրորդ օրը նշանավորվեց երկնային մարմինների արարումով: Հինգերորդ օրը Տերն արարեց թռչուններին և ջրային կենդանիներին: Վեցերորդ օրը ստեղծվեց արարչագործության պսակը, այդ օրը լույս աշխարհի եկավ մարդը: Նույն օրը ստեղծվեցին նաև ցամաքային կենդանիները:

Տեր Աստված մարդուն շինեց հողից, նրա ռունգերի մեջ կենդանության շունչ փչեց, որից հետո մարդը դարձավ կենդանի էակ (Ծննդոց 2.7): Իսկ Ադամի կողոսկրից ստեղծվեց Եվան (Ծննդոց 2.22):

Արարչագործության օրերը չպետք է հասկանալ որպես այլա-

բանական կամ մարգարեական օրեր: Եբրայերեն «յոմ» բառը՝ կապված որոշակի թվի հետ, միշտ նշանակում է տառացի օր (ցերեկ և գիշեր) (Ծննդոց 7.11, Ելից 16.1): Այն, որ արարչագործության օրերը տառացի են, մատնանշում է նաև չորրորդ պատվիրանը (Ելից 20.8-11):

Արարչագործությունը էվոլյուցիայի տեսությամբ բացատրելու բոլոր փորձերը մատնված են ձախողման: Հազիվ թե կարելի է հավատալ այն բանին, որ մեծ պայթյունը հանգեցրել է ներդաշնակության, այլ ոչ թե քաոսի: Ներկայումս գոյություն ունեն էվոլյուցիայի տեսությունը հերքող գիտական ծանրակշիռ ապացույցներ:

Աստվածաշունչը մեզ հայտնում է, որ ամեն տեսանելին և անտեսանելին ստեղծվել է Աստծո ակտիվ գործունեության շնորհիվ: Աստված արարչագործության սկզբնապատճառն է:

ԳԼՈՒԽ 7

ՄԱՐԴՈՒ ԲՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մարդը արարչագործության պսակն է: Մարդու վերաբերյալ Աստված ուներ հատուկ մտադրություն: Մարդու արարումը արմատապես տարբերվում է մնացած արարչագործությունից:

1. Ի տարբերություն մնացած ամեն ինչի, որ ստեղծվել է Աստծո խոսքով, մարդը ստեղծվեց Աստծո ձեռքով: Նա տղամարդուն շինեց հողից, իսկ կնոջը ստեղծեց նրա կողոսկրից:
2. Ադամն ու Եվան չէին ստեղծվել ուրիշ կենդանիների պես, այլ Աստծո պատկերով և նմանությամբ (Ծննդոց 1.26): Մարդը ստեղծվել էր, որպեսզի արտացոլի Աստծո պատկերը, Նրա բնավորությունը:
3. Աստված անմիջականորեն բառերով է դիմում մարդուն (Ծննդոց 1.28), Նա հաղորդակցվում է նրա հետ: Սա նշանակում է, որ մարդը գիտակից էակ է:

Սակայն, բացի այս ամենից, մարդն օժտված է ևս մեկ կարևոր հատկանիշով՝ ընտրության իրավունքով: Աստված մարդուն ընտրության իրավունք է տվել: Տերը կամենում է գիտակից երկրպագություն ու ծառայություն: Նա մարդուն չի ստիպում ծառայել Իրեն, այլ սպասում է, որ վերջինս ազատ կամքի պարզևն օգտագործի ճիշտ ուղղությամբ:

Այնուամենայնիվ, առաջին մարդիկ չարաշահեցին այդ պարզևր և այն ուղղեցին իրենց Արարչի դեմ: Թեպետև Ադամն ու Եվան կատարյալ էին ստեղծվել, նրանք գուրկ չէին սխալ գործելու հնարավորությունից: Նրանք ազատ էին ընտրության մեջ՝ սիրել Աստծուն և հետևել Նրան կամ անտեսել Նրա խրատները: Սակայն նրանց հավատարմությունը պետք է փորձվեր, և այդ

փորձությունն ամփոփվում էր միայն մեկ ծառի մեջ: Աստված ասաց. «Պարտեզի ամեն ծառից համարձակ կեր, բայց բարու և չարի գիտության ծառից մի ուտիր, որովհետև նրանից կերած օրդ մահով պիտի մեռնես» (Ծննդոց 2.16,17): Դա խելամիտ պահանջ էր: Եվ այդ պահանջը դժվարին չէր, քանի որ Աստված արգելել էր սատանային՝ մոտենալ նրանց Աստծո նմանությամբ և գայթակղել նրանց որևէ այլ տեղում, բացի այդ մեկ ծառի շրջակայքից (Ա Կորնթացիս 10.13):

Միայնակ զբոսնելով պարտեզում՝ Եվան կանգ առավ, որպեսզի նայի արգելված ծառին: Եվ այդ ժամանակ կատարվեց անուղղելին. սատանան խոսեց օձի միջոցով (Ծննդոց 3.1): Ինքը՝ օձը, սատանայի ձեռքում անմեղ գործիք էր: Սատանան հանդես եկավ ոչ միայն Աստծուց, այլև մարդուց ավելի ցածր կենդանու տեսքով: Թույլ տալով սատանային, որ հասարակ կենդանու միջոցով համոզի իրենց խախտել Աստծո պատվիրանը, Ադամն ու Եվան կրկնակի մեղք գործեցին:

Աստծո պատվիրանի խախտումը բերեց մեղանշման, ինչն սկնթարթորեն դրսևորվեց մարդու և Աստծո, մարդու և մարդու միջև հարաբերություններում: Գործած մեղքից հետո խախտվում է մարդու հետ Աստծո հաղորդակցության ուղղահայաց բաղադրիչը. Ադամն ու Եվան թաքնվում են Աստծուց (Ծննդոց 3.8): Խախտվում է նաև մարդկանց միջև հորիզոնական հաղորդակցության բաղադրիչը. Կայենը սպանում է իր եղբայր Հաբեյին (Ծննդոց 4.8):

Մեկ մարդու մեղսագործությունն ազդեց մարդկային ողջ ցեղի վրա: Պողոս առաքյալը գրում է. «Ինչպես մարդու ձեռով մեղքը մտավ աշխարհ և այն մեղքով էլ՝ մահը, այսպես մահն ամեն մարդկանց վրա տարածվեց» (Հռոմեացիս 5.12): Հետևաբար գոյություն չունեն անմահ մեղավորներ: Մենք պատասխանատու չենք Ադամի մեղքի համար, սակայն մեզանում կրում ենք այդ մեղքի հետևանքները: Յուրաքանչյուր ծնված մարդ իր բնությամբ մեղավոր է: Ոչ մի արդար չկա: Մեղանշման պատճառով մենք կորցրել ենք Աստծո պատկերը, և մեր վիճակը ծայրահեղ անհուսալի կլիներ, եթե չլիներ Աստծո ողորմածությունը: Տերն Իր գթասրտությամբ մարդկությանը չի թողել անելանելի վիճակում: Դեռ նախքան արարչագործությունը՝ փրկության ծրագիր էր

նախատեսված (Ա Պետրոս 1.18-20, Եփեսացիս 1.4, Հայտնություն 13.8), ըստ որի՝ կատարված հանցագործության մեղքն Իր վրա պետք է վերցնեն Աստծո Որդին:

Առաջին մարդկանց հետ Տերը ուխտ է կապում. «Ես թշնամություն եմ դնում քո և կնոջ մեջտեղը, քո սերնդի և նրա սերնդի մեջտեղը. նա քո գլուխը կջախջախի, և դու նրա գարշապարը կխայթես» (Ծննդոց 3.15): Այս խոստումի մեջ է մարդկության հույսը: Հիսուս Քրիստոսը կամովին որոշեց զբաղեցնել մարդու տեղը, կրել անեծքի պատիժը, Իր մահով հաղթել սատանային և ջախջախել նրա գլուխը: Այս մարգարեությունը մասնակիորեն կատարվեց Գողգոթայի խաչի վրա, երբ Տերն Իր մահով «խափանեց մահի իշխանությունն ունեցողին, այսինքն՝ սատանային» (Եբրայեցիս 2.14): Սակայն տվյալ մարգարեության վերջնական իրականացումը կլինի մեր Տիրոջ երկրորդ գալուստի ժամանակ:

**ՈՒՍՄՈՒՆՔ ՓՐԿՈՒԹՅԱՆ
ՄԱՍԻՆ**

ԳԼՈՒԽ 8

ՄԵԾ ՊԱՅՔԱՐ

Քանի որ «Աստված սեր է» (Ա Հովհաննես 4.8), ապա Նրա ստեղծած բոլոր էակները գտնվել են միասնական ներդաշնակության և սիրո մեջ: Նախքան չարի ծագումը՝ ողջ տիեզերքում տիրում էր խաղաղություն և ցնծություն: Բոլորը գտնվում էին կատարյալ ներդաշնակության մեջ Արարչի կամքի հետ: Աստծո հանդեպ սերը ամենից վեր էր, իսկ սերը միմյանց հանդեպ՝ անաչառ և անաղարտ: Քանի որ Աստծո կառավարման հիմքը սիրո օրենքն էր, ստեղծված բոլոր էակների երջանկությունը կախված էր այն բանից, թե որքանով են նրանք համապատասխանում Նրա արդարության մեծագույն սկզբունքներին:

Սակայն գտնվեց մեկը՝ Արուսյակը, ով խախտեց երկնային ներդաշնակությունը: Մեղքն առաջին անգամ ծնվեց նրա մեջ, ով Աստծուց հետո երկրորդն էր: Մենք երբեք չենք հասկանա, թե ինչպես է հնարավոր, որ մեղքը ծնվի անմեղ էակի մեջ: Այս հարցի վերաբերյալ դատողություններն ապարդյուն են: Մենք կարող ենք վստահել սուկ Սուրբ Գրքի վկայությանը: Աստծո խոսքը լույս է սփռում սատանայի բնության վրա՝ նախքան անկումը և դրանից հետո: Այն նաև պատմում է անկման պատճառի մասին:

Արուսյակի բնությունը նախքան անկումը

Աստծո խոսքը հայտնում է, որ ներկայիս սատանան անցյալում Արուսյակն էր (Եսայիա 14.12), թարգմանաբար՝ «լուսարձակող», «փայլող»: Եզեկիել 28.13-ում ներկայացված է թանկարժեք քարերով հագուստը, որը կրում էր Արուսյակը: Այդ նույն

թանկարժեք քարերը (3 քարով ավելի) կրում էր Ահարոն քահանայապետը (Ելից 28.17-20, 39.8-14), ով խորհրդանշում էր Հիսուս Քրիստոսին: Դա խոսում է այն մասին, որ Արուսյակն իր դիրքով զիջում էր միայն Քրիստոսին: Ավելին, նա օժված քերովբե էր (Եզեկիել 28.14), ինչը վկայում էր նրա բարձրագույն դիրքի մասին երկնային բոլոր արարածների մեջ:

Եզեկիել 28.13-ում երաժշտական գործիքների մասին հիշատակումը (քնագրում) թույլ է տալիս եզրակացնել, որ նա գլխավորում էր Արարչին փառաբանող երկնային երգչախումբը:

Ինչո՞ւ ընկավ Արուսյակը

Հուդայի թղթում ասվում է, որ Արուսյակի գլխավորած հրեշտակները չպահպանեցին իրենց բարձր դիրքը, տառացիորեն՝ «իրենց իշխանությունը չպահեցին» (Հուդա 6): Արուսյակի հրաժարվելն իր գրաված պաշտոնից ասում է լոկ այն մասին, որ նա բավարարված չէր իր դիրքով և ավելին էր ցանկանում, այն է՝ Աստծո աստղերից բարձր դնել իր աթոռը, նստել աստվածների ժողովի սարի վրա և Բարձրյալին նմանվել (Եսայիա 14.13, 14): Մեղքը, որպես այդպիսին, ծնվեց Արուսյակի սրտում (Եզեկիել 28.17): Այն պայմանավորված էր հպարտությամբ ու նախանձով: Կիրառելով Աստծո դեմ ուղղված կործանարար քաղաքականություն՝ նրան հաջողվեց ճշմարտության ճանապարհից շեղել հրեշտակների երրորդ մասին (Հայտնություն 12.3,4), որոնք դարձան չար հոգիներ:

Մասնաձայն բնությունը

Անկումից հետո Արուսյակը հայտնի դարձավ որպես սատանա (թարգմանաբար՝ «հակառակորդ», «բանասարկու»): Աստծո խոսքը վկայում է նրա մասին որպես բանասարկուի (Հայտնություն 12.10), հիվանդությունների աղբյուրի (Դուկաս 13.16), Տիրոջ խոսքը հափշտակողի (Մարկոս 4.15), գայթակղիչի (Մատթեոս 4.1), մոնչացող աշուժի, (Ա Պետրոս 5.8), հալածանքների աղբյուրի (Հայտնություն 2.10), ամեն մի ճշմարտության թշնամու (Գործք առաքելոց 13.10) և այլն:

Անգիտության պատճառով մարդիկ հաճախ սատանայի գործունեությունը վերագրում են Աստծուն: Քանի որ սատանան ատեց Աստծուն և Նրա բոլոր արարածներին, ուստի ամեն կերպ ցանկանում է աղավաղել Աստծո սիրառատ բնավորությունը: Բայց հայտնվեց Աստծո Որդին, «որ սատանայի գործերը քանդի» (Ա Հովհաննես 3.8): Ծննդոցից մինչև Հայտնություն սատանան ներկայացված է որպես Աստծո և մարդու թշնամի:

Քրիստոսի և սատանայի միջև առաջին տիեզերական պատերազմը սկսվել է երկնքում: Այդ պատերազմի հետևանքով սատանան իր չար ոգիների հետ երկնքից վայր գցվեց երկրի վրա (Եզեկիել 28.17, Ելից 14.15): Այժմ պայքարի թատերաբեմ է դարձել մեր մոլորակը: Խաբելով մարդուն՝ նա գրավեց Ադամի տեղը: Եվ ինչպես երևում է Հոբի գրքից (Հոբ 1.6), մինչև Քրիստոսի հաղթանակը Գողգոթայում, սատանան իր կործանարար գործունեությունն առաջարկել է նաև երկնաբնակներին՝ հեղինակագրելով Աստծուն:

Հիսուս Քրիստոսի հարությունից և համբարձումից հետո երկնքում տեղի ունեցավ տիեզերական պատերազմի երկրորդ փուլը, որը նկարագրված է Հայտնություն գրքում (Հայտնություն 12.7-9): Այդ ժամանակ սատանան երկնքից վերջնականորեն վտարվեց երկիր (Հայտնություն 12.12):

Մեր մոլորակը թատերաբեմ է, որի վրա տեղի է ունենում չարի և բարու միջև մեծագույն պայքարը: Այս աշխարհում ծնված յուրաքանչյուր մարդ մասնակցում է այդ պայքարին: Այստեղ չեզոք վիճակ չի կարող լինել: Մենք մարտնչում ենք կա՛ն Քրիստոսի, կա՛ն էլ սատանայի կողմից. «Ով որ ինձ հետ չէ, ինձ հակառակ է» (Մատթեոս 12.30): Պողոս առաքյալը գրում է. «Մեր պատերազմը արյան և մարմնի հետ չէ... այլ չար հոգիների հետ, որ երկնավորների մեջ են» (Եփեսացիս 6.12):

Մեծ պայքարի մասին ուսմունքի գիտությունը համոզում է մարդուն, որ անհրաժեշտ է պայքարել չարի դեմ: Միայն մեկ պայմանով նրան կուղեկցի հաջողությունը, եթե նա գիտակցի իր կախումը Հիսուս Քրիստոսից: Բոլոր ճշմարիտ քրիստոնյաների պարտքն է՝ լինել համբերատար, ամեն ժամանակ պատրաստ լինել պայքարի, գիտակցել մշտական կախվածությունը Աստծուց:

ԳԼՈՒԽ 9

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԿՅԱԼՔԸ, ՄԱՅԸ ԵՎ
ՅԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Բայց երբ որ ժամանակի լրումն եկավ, Աստված ուղարկեց իր Որդին՝ կնոջից ծնված» (Գաղատացիս 4.4): Նա ծնվել է Սուրբ Հոգուց և կոչվեց Աստծո Որդի (Ղուկաս 1.35): Պատանեկան տարիներից հայտնի է միայն, որ Նա զարգանում էր իմաստությունով, հասակով և շնորհքով (Ղուկաս 2.52): Չատկի տոնին Հիսուսը 12 տարեկանում գիտակցեց Իր առաքելությունը, որը նախապատկերված էր մոթեված գառի մեջ (Ղուկաս 2.41-50): Երեսուն տարեկանում Հիսուսը թողեց Իր հարազատ տունը և արհեստը, մկրտվեց Հովհաննես Մկրտչի կողմից և զբաղվեց ավետարանչական գործունեությամբ: Երեքուկես տարիների ընթացքում Նա քարոզում էր Երկնային թագավորության մասին՝ բուժելով հիվանդներին և հարություն տալով մեռյալներին: Իր գործունեության ամենավերջում Քրիստոսը խաչվեց: Երրորդ օրը Նա հարություն առավ մեռյալներից և քառասուն օր հետո համբարձվեց երկինք:

Նրա կյանքը՝ մտորից մինչև Գողգոթա, կատարյալ էր: Ոչ մի ակնթարթ Նա չնահանջեց Իր պարտքը կատարելուց: Թափելով Իր արյունը Գողգոթայի վրա՝ Նա իրագործեց փրկության ծրագիրը: Իր արյունով Նա բավարարեց օրենքի պահանջները, իսկ հարությունով քանդեց մահվան կապանքները:

Խորհելով Քրիստոսի կյանքի, մահվան և հարության շուրջ՝ մենք վստահություն ենք ստանում փրկության մեջ: Մենք հասկանում ենք, որ այդ ամենն անհրաժեշտ էր, որպեսզի մարդկությանը վերադարձվի կորցրած Եդենը:

Հիսուս Քրիստոսի կյանքը

Հիսուս Քրիստոսը երկիր եկավ որոշակի նպատակով. Նա եկավ, որպեսզի՝

1. Կատարի օրենքը (Մատթեոս 5.17):
2. Քանդի սատանայի գործերը (Ա Հովհաննես 3.8):
3. Որոնի և փրկի կորչողներին (Մատթեոս 18.11):
4. Ծառայի մարդկանց (Մատթեոս 20.28):
5. Կյանք պարգևի (Հովհաննես 10.10):

Հիսուս Քրիստոսի մահը

Փրկության հավիտենական աստվածային ծրագիրը կանխատեսել էր ոչ միայն Քրիստոսի կատարյալ կյանքը, այլև Նրա մահը: Նրա կատարյալ կյանքը մեզ համար արժեք չէր ունենա, եթե չկնքվեր արյունով: Հենց Աստծո Որդու մահն է անշահախնդիր սիրո կնիքը: Քրիստոսի մահվան շնորհիվ տեղի ունեցավ Աստծո հաշտեցումը մարդու հետ (Հռոմեացիս 5.10): Եվ մենք չպետք է մոռանանք, որ մեր բարի հարաբերությունները Աստծո հետ հնարավոր դարձան միայն Նրա թանկագին Չոհի շնորհիվ:

Հիսուս Քրիստոսի հարությունը

Ինչպես որ Քրիստոսի կյանքը քիչ նշանակություն կունենար առանց Նրա մահվան, այնպես էլ Նրա մահը ոչինչ չէր նշանակի առանց հարության մեռյալներից: Քրիստոսի հարությունը վերջ դրեց մահվան իշխանությանը (Ա Կորնթացիս 15.55) և բացեց դեպի հավիտենական կյանք տանող ճանապարհը: Կգա ժամը, երբ «մեռելներն Աստծո Որդու ձայնը կլսեն, և լսողները կապրեն» (Հովհաննես 5.25): Քրիստոսի հարությունը դարձել է բոլոր հավատացյալների հարության գրավականը (Ա Պետրոս 1.3): Ինչպես մահը չկարողացավ Քրիստոսին պահել իր կապանքների մեջ, այնպես էլ չի կարողանա պահել նրանց, ովքեր այժմ ապրում են՝ հավատալով Աստծո Որդուն (Ա Թեսաղոնիկեցիս 4.16):

ԳԼՈՒԽ 10

ՓՐԿՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹՅՈՒՆ

Փրկության մեծագույն ծրագիրն առաջին անգամ արտաբերվեց Եդեմի պարտեզում (Ծննդոց 3.15): Այնտեղ բացահայտվում է Աստծո արդարությունն ու սերը ընկած մարդկության հանդեպ: Արդարությունը պահանջում էր մեղավորի մահը, իսկ Աստծո սերը երևաց այն բանում, որ մահվան դատավճիռը Հիսուս Քրիստոսի միջոցով ներկայացվեց հենց Իրեն՝ Աստծուն: Սկզբից իմանալով ողջ տառապանքների մասին՝ Նա կամովին որոշեց Իր կյանքը տալ հանուն մարդկային ցեղի փրկության: Սորթված Գառը նախատեսված էր դեռևս աշխարհի ստեղծումից առաջ (Ա Պետրոս 1.19,20, Եփեսացիս 1.4):

Փրկության ծրագրում նախատեսված էր Աստծո կորցրած պատկերի վերականգնումը մարդու մեջ: Սրբությունն ու մարտությունը փրկության հավիտենական ծրագրի անբաժանելի մասն են:

Փրկության փորձառությունն իր մեջ ներառում է ապաշխարություն, արդարացում և սրբագործում:

Ապաշխարություն

Ապաշխարությունը Սուրբ Հոգու ազդեցությունն է մեղավոր մարդու սրտի վրա: Հունարենից այն թարգմանաբար նշանակում է «մտածելակերպի փոփոխություն»: Ապաշխարությունը ենթադրում է մարդու արմատական վերափոխումը:

Ապաշխարության լուրն անդադար հնչում է ողջ Աստվածաշնչում (Մատթեոս 1.1,2, 4.17, Գործք առաքելոց 2.37, 38):

Ապաշխարության միջոցով մենք ստանում ենք մեղքերի ներում: Սակայն Աստված ընդունում է միայն ճշմարիտ ապաշխարությունը: Ճշմարիտ ապաշխարության հիմքում մեղքի համար տրտմող սիրտն է: Մեղավորը իր առջև տեսնում է խաչյալ Քրիստոսին, ում նա այս պահին խոցել է իր մեղքով: Նա գիտակցում է այն ցավն ու վիրավորանքը, որ հասցրել է Քրիստոսին և տրտմամբ սրտով խնդրում է Տիրոջը ներել իր մեղքը: Այդպիսի մարդը, գիտակցելով մեղքի զարշելիությունը, այլևս չի վերադառնում իր նախկին արարքներին: Նա սկսում է ապրել նոր կյանքով՝ Հիսուս Քրիստոսում: Լիովին փոխվում է նրա մտածելակերպը: Նա սկսում է սիրել ու գնահատել այն, ինչը գնահատում է Աստված: Ճշմարիտ ապաշխարությունը նորոգում է մարդու միտքն ու սիրտը:

Արդարացում

Արդարությունը կամ արդարացումը լիովին հակադրվում է դատապարտությանը: Հետևաբար նա, ով չի ստացել արդարացում, կդատապարտվի:

Արդարացումը իրավաբանական եզր է, որի միջոցով Աստված մեղավորին հայտարարում է արդար: Իրականում մարդը բնությամբ մնում է նույն մեղավորը, սակայն Հիսուս Քրիստոսը նրան է վերագրում Իր արդարությունը և դրա միջոցով նրան արդարացնում:

Արդարացումը կախված չէ այն բանից, թե ինչ կարող է անել մարդը, այլ նրանից, թե ինչ է անում Աստված մարդու համար: Եսայիա մարգարեն գրում է. «Պիտի արդարացնի իմ արդար ծառան շատերին, որովհետև նրանց անօրենությունը ինքը կրեց» (Եսայիա 53.11): Մարդն արդարացվում է, երբ Հիսուս Քրիստոսն Իր վրա է վերցնում նրա մեղքերը, այսինքն՝ Քրիստոսի փոխարինական զոհի շնորհիվ:

Ամբողջ Սուրբ Գիրքը վկայում է հավատով արդարացման մասին (Հռոմեացիս 4.4,5): Արդարությունը, որով մենք փրկվում ենք, Քրիստոսի արդարությունն է, որը մեզ շնորհած է հավատով: Նա Իր վրա վերցրեց մեր մեղավոր կյանքի ինքնակամության մեղքը և պատիժ կրեց մեր փոխարեն: Իսկ մենք, փոխարենը, ընդունում ենք Նրա հնազանդության և արդարության կյանքը,

որը չունեինք նախկինում, և ստանում ենք հավիտենական կյանքի պարգևը:

Այդպիսով՝ արդարացումը հնարավոր է միայն հավատով: Իսկ եթե հավատով, ապա արդեն ոչ գործերով, ոչ էլ մեր արժանիքներով: Արդարացումը հնարավոր է միայն հավատով, «հավատ, որ սիրով գործում է» (Գաղատացիս 5.6): Երբ մենք թույլ ենք տալիս, որ «Քրիստոսը հավատով բնակվի մեր սրտերում» (Եփեսացիս 3.17), ապա ոչ թե մենք ենք կենդանի, այլ Քրիստոսն է կենդանի մեզանում (Գաղատացիս 2.20): Հավատով արդարանալով՝ մարդը չի կարող ապրել ոչ առաքիլի կյանքով:

Սրբագործում

Սրբագործումը բնավորության զարգացման գործընթացն է: Աստված կամենում է վերականգնել մարդու մեջ Իր կորցրած պատկերը: Սրբագործման նպատակն է, որ մենք «մեր մտքի հոգով նորոգվենք և նոր մարդուն հագնենք, որ Աստծո կերպարի պես ստեղծված է ճշմարտության արդարությունով և սրբությունով» (Եփեսացիս 4.23,24): Երբայեցիների թղթում սրբությունը Աստծուն տեսնելու պարտադիր պայման է (Եբրայեցիս 12.14):

Սրբագործման մշտական գործընթացը պետք է հանգեցնի այն բանին, որ «ամեն մեկը այն մտածի, ինչ որ Քրիստոս Հիսուսում էր» (Փիլիպպեցիս 2.5), որպեսզի «հասնենք Քրիստոսի կատարյալ հասակի չափին», և որպեսզի «ամենքս հասնենք հավատի և Աստծո Որդուն ճանաչելու միությանը» (Եփեսացիս 4.13):

Գտնվելով Սուրբ Հոգու սրբագործող ազդեցության տակ՝ մարդիկ կսկսեն մտածել և գործել այնպես, ինչպես գործել է իրենց Ուսուցիչը: Սուրբ Հոգու պտուղը կլինի այդ մարդկանց տարբերիչ նշանը: Նրանց ամեն մի գործողություն կսրբագործվի: Աստված կամենում է, որ մարդկային սիրտը մշտապես բաց լինի Սուրբ Հոգու սրբագործող ազդեցության համար: Սրբագործության գործընթացը պետք է մշտապես շարունակվի: Կյանքում չի լինի մի պահ, որը կարելի է սրբագործման ավարտ համարել: Դա չընդհատվող գործընթաց է՝ մինչև կյանքի վերջ:

ԳԼՈՒԽ 11

ԱՃ ՔՐԻՍՏՈՍՈՒՄ

Խաչի վրա մահանալով՝ Քրիստոսը հաղթանակ տարավ չար ուժերի դեմ: Իր երկրային ծառայության ընթացքում հաղթելով չար ոգիներին՝ Նա խորտակեց նրանց իշխանությունը և անխուսափելի դարձրեց նրանց վերջնական կործանումը: Հիսուսի հաղթանակը ապահովում է նաև մեր հաղթանակն այդ ուժերի դեմ, որոնք տակավին ձգտում են իշխել մեզ վրա: Մուրբ Հոգին մեզ տալիս է զորություն: Մեր Տեր և Փրկիչ Հիսուսին ապավինելով՝ մենք ազատվում ենք անցյալի արարքների բեռից: Մենք այլևս խավարի, անգիտության, աննպատակ կյանքի, չարի ուժերի հանդեպ սարսափի մեջ չենք գտնվում, որոնք մեր անցյալի ուղեկիցներն էին: Ստանալով այդ նոր ազատությունը Քրիստոսում՝ մենք կանչված ենք մեր բնավորությունը զարգացնելու Նրա նմանության պես, Նրա հետ ամեն օր հաղորդակցվելով աղոթքում, սնվելով Նրա խոսքով, խորհելով Նրա և Նրա աշխատանքի մասին, փառաբանելով Նրան, հավաքվելով ընդհանուր երկրպագության և մասնակցելով Եկեղեցու առաքելության իրագործմանը: Երբ մենք տալիս ենք մեր սերը շրջապատի մարդկանց և վկայում ենք Քրիստոսով փրկության մասին, Մուրբ Հոգու միջոցով Աստծո մշտական ներկայությունը մեր կյանքի յուրաքանչյուր բույն և յուրաքանչյուր գործ դարձնում է հոգևոր փորձառություն (Մաղմոս 1.1,2, 23.4, 77.12,13, Կողոսացիս 1.13,14, 2.6, 14,15, Գուկաս 10.17-20, Եփեսացիս 5.19,20, 6.12-18, Ա Թեսաղոնիկեցիս 5.20,3, Բ Պետրոս 2.9, 3.18, Բ Կորնթացիս 3.17,18, Փիլիպպեցիս 3.7-14, Ա Թեսաղոնիկեցիս 5.16-18,

Մատթեոս 20.25-28, Հովհաննես 20.21, Գաղատացի 5.22-25, Հռոմեացի 8.38,39, Ա Հովհաննես 4.4, Եբրայեցի 10.25):

ՈՒՍՄՈՒՆՔ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ՄԱՍԻՆ

ԳԼՈՒԽ 12

ԵԿԵՂԵՑԻ

Համաձայն Աստվածաշնչի՝ եկեղեցին հիմնադրել է Ինքն՝ Աստված (Մատթեոս 16.18), և այն կոչվում է «Աստծո եկեղեցի» (Գործք առաքելոց 20.28, Ա Կորնթացիս 1.2): «Քարը» ոչ թե Պետրոսն է, այլ Հիսուս Քրիստոսը, ինչը երևում է հունարեն տեքստից: Բնագրի սկզբնական հաստատում քարի նշանակության համար օգտագործվում է երկու քառ. «պետրա» (թարգմանաբար՝ վեմ) և «պետրոս» (թարգմանաբար՝ փոքր քար): Պետրոսի մասին ասվում է, որ նա «պետրոս» է, այն դեպքում, երբ եկեղեցին պետք է ստեղծվեր «պետրայի» վրա, այսինքն՝ վեմի, որը նույնացվում է Հիսուս Քրիստոսի հետ (Ա Կորնթացիս 10.4), «իսկ վեմը Ինքը՝ Հիսուս Քրիստոսն էր»:

Այսպիսով՝ Եկեղեցին Հիսուս Քրիստոսի սեփականությունն է:

Քրիստոնեական Եկեղեցու էությունը կարելի է ավելի լավ հասկանալ, եթե դիմենք նրա հինկտակարանյան ակունքներին: Հին Կտակարանը Եկեղեցին ներկայացնում է որպես Աստծո ժողովրդի կազմակերպված խմբակցություն: Ժողովուրդը, որին Աստված դուրս բերեց Եգիպտոսից, անվանվում է «Եկեղեցի անապատում» (Գործք առաքելոց 7.38): Փաստորեն, Հին Կտակարանում Իսրայելի ժողովուրդը համարվում էր Եկեղեցի:

Նոր Կտակարանում «Եկեղեցի» բառն ունի առավել լայն իմաստ՝

1. Հավատացյալներ, ովքեր հավաքվել են երկրպագության հատուկ տեղում (Ա Կորնթացիս 11.18, 14.19,28):
2. Հավատացյալներ, ովքեր ապրում են որոշակի տարածքում

(Ա Կորնթացիս 16.1, Գաղատացիս 1.2, Ա Թեսաղոնիկեցիս 2.14):

3. Հավատացյալների խումբ, ովքեր հավաքվում են որևէ մեկի տանը (Ա Կորնթացիս 16.19, Կողոսացիս 4.15, Փիլիմոն 2):
4. Համայնքների խումբ աշխարհագրական տարածքում (Գործք առաքելոց 9.31):
5. Ողջ աշխարհի հավատացյալների ամբողջ եղբայրություն (Ա Կորնթացիս 10.32, 12.28):
6. Երկնքում և երկրում Աստծուն հավատարիմ բոլոր արարածները (Եփեսացիս 1.20-22, Փիլիպպեցիս 2.9-11):

Վերոհիշյալից հետևում է, որ Եկեղեցին շենք չէ, որի մեջ հավաքվում են մարդկային խմբեր, այլ մարդկանց խմբեր, ովքեր հավաքվում են շենքում: Եկեղեցին Աստծո ընտանիքն է, Քրիստոսի հարսը, հանուն որի Նա մահացավ, որպեսզի սրբագործի և մաքրի այն:

Քրիստոնեական պատմությունները ենթադրում են, որ առաջին դարի ընթացքում քրիստոնեություն են ընդունել հսկայական թվով մարդիկ: Միևնույն ժամանակ, մենք չենք հանդիպում եկեղեցական շենքերի մասին և ոչ մի հիշատակում, որ վերաբերեր Եկեղեցու մեծագույն հոգևոր վերելքին: Մյուս կողմից՝ ամենաաչքեղ տաճարները Եկեղեցին կառուցել է իր պատմության ամենամռայլ օրերին:

Եկեղեցու չափանիշը նրա անդամների հոգևորությունն է, ոչ թե նրա շենքի շքեղությունը:

Աստծո Եկեղեցին «ճշմարտության սյուն և հաստատություն» է (Ա Տիմոթեոս 3.15): Այն ճշմարտության շտեմարան է և ամբողջ, որը պաշտպանում է թշնամիների հարձակումներից: Տարածելով ճշմարտությունը, վկայելով նրա մասին՝ Եկեղեցին դառնում է «աշխարհի լույսը» և «երկրի աղը» (Մատթեոս 28.19, 20): Եկեղեցու բարեհաջող գործունեության համար Տերը նրա անդամներին տվել է հոգևոր պարգևներ՝ Իր հաճության պես:

Նմանօրինակ հանձնարարություն էր դրված նաև հինկտակարանյան Եկեղեցու վրա. Իսրայելի միջոցով Տերը կամենում էր դեպի Իրեն դարձնել բոլոր մնացած ազգերը (Եսայիա 60.1-3): Սակայն Իսրայելը չկատարեց իր վրա դրված հանձնարարու-

թյունը: Այսօր այդ հանձնարարությունը կոչված է իրագործելու Նրա Եկեղեցին:

ԳԼՈՒԽ 13

ՄՆԱՅՈՐԴԸ ԵՎ ՆՐԱ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Մնացորդ» ասելով՝ հասկանում ենք հավատացյալ մարդկանց մի փոքրիկ խումբ, որը, չնայած տիրող նահանջին, դրսևորել է հավատարմություն Աստծո և Նրա ճշմարտության հանդեպ: Կարևոր է նշել, որ մնացորդը միշտ գոյություն է ունեցել, սակայն այն հայտնվում է համընդհանուր նահանջի ժամանակ: Սուրբ Գրքում առաջին անգամ «մնացորդ» բառն օգտագործվում է Նոյի և նրա ընտանիքի վերաբերյալ (Ծննդոց 7.23): Նոյը արդար և մաքուր մարդ էր (Ծննդոց 6.9), նա հավատաց իր ժամանակի ջրհեղեղի մասին ճշմարտությանը և կառուցեց փրկության տապանը: Ուշադրություն չդարձնելով ծաղրուծանակին՝ Նոյը շարունակեց կառուցել տապանը: Իրականում, շնորհիվ ջրհեղեղի, մնացորդը ոչ թե մնաց, այլ պարզապես ստեղծվեց:

Նահանջի ողջ պատմության ընթացքում մշտապես գտնվել են Աստծուն հավատարիմ մարդիկ: Տերը Եզեկիել մարգարեի միջոցով ասում է. «Եվ ես մնացորդ պիտի թողնեմ, որ մնան ձեզ համար՝ սրից ազատվածներ ազգերի մեջ» (Եզեկիել 6.8): Եսայիա մարգարեն գրում է. «Եթե Չորաց Տերը մեզ համար մի քիչ մնացորդ չթողներ, Սողոմի պես կլինեինք, Գոմորին կնմանվեինք» (Եսայիա 1.9):

Ո՞րն է Մնացորդի դերը: Աստված Մնացորդին հանձնարարել է ազդարարել Իր փառքը (Եսայիա 37.31,32): Հայտնություն 12.17-ում ասվում է նրանց մասին, ովքեր վերջին օրերում՝ Քրիստոսի երկրորդ գալուստից առաջ, կլինեն Աստծո հետևորդներն

ու վկաները: «Եվ վիշապը բարկացավ այն կնոջ վրա և զնաց պատերազմ անելու նրա մյուս գավակների հետ»:

Ժամանակագրությամբ Մնացորդը հայտնվում է 1260 տարի տևած Միջնադարի խավարի ավարտից հետո (Հայտնություն 12.6, 14, համեմատել Դանիել 7.25-ի հետ): 1260 տարին ավարտվեց 1798 թ., երբ ֆրանսիացի զենեքալ Բերթյեն պապին գերի վերցրեց, որից հետո պապությունը կորցրեց իր ուժը:

Տասնութերորդ դարի երկրորդ և տասնիններորդ դարի առաջին կեսերին աստվածաշնչյան մարգարեությունների իրականացումն առաջացրեց հարանվանությունների հզոր շարժում, որոնց մասնակիցներին միավորում էր Երկրորդ գալուստի հույսը: Միասնության ոգին համախմբեց Հիսուս Քրիստոսի երկրորդ գալուստին հուսացողներին: Շատերը համախմբվեցին, որպեսզի աշխարհին զուշացնեն Քրիստոսի մոտալուտ գալստյան մասին: Այդպիսով՝ աղվենտիստական շարժումն, իսկապես, աստվածաշնչյան միջհարանվանական շարժում էր՝ հիմնված Աստծո խոսքի և Երկրորդ գալստյան հույսի վրա: Որքան շատ էին աղվենտիստներն ուսումնասիրում Աստվածաշունչը, այնքան ավելի էին համոզվում, որ Աստված Մնացորդին կանչել է՝ շարունակելու բարենորոգման կանգ առած գործը:

Մնացորդին պատկանող մարդկանց դժվար չէ ճանաչել: Հովհաննես առաքյալը նշում է մնացորդ եկեղեցու տարբերիչ նշանները՝

1. Պահում է Աստծո պատվիրանները:

Վերջին օրերի Մնացորդ եկեղեցու տարբերիչ առանձնահատկությունը Տասը պատվիրանների պահումն է այն տեսքով, որ հռչակել է Տեր Աստված (Ելից 20.1-17):

2. Հիսուս Քրիստոսի վկայությունը:

Հիսուս Քրիստոսի վկայություն ասելով հասկանում ենք «մարգարեական հոգին» (Հայտնություն 19.10): Մնացորդը կառաջնորդվի Հիսուսի ղեկավարությամբ, որը փոխանցվում է մարգարեական հոգու պարզևի միջոցով: Մարգարեական պարզևը Մնացորդի ամենագլխավոր բնութագրերից մեկն է:

Հայտնություն գրքի մարգարեությունները հստակ կերպով ասում են Մնացորդի առաքելության մասին: Հայտնություն 14.6-12-ում նկարագրված երեք հրեշտակների լուրը Մնացորդի

հավատի հռչակումն է, որի նպատակը ավետարանչական ճշմարտության լիակատար և վերջնական վերականգնումն է:

Առաջին հրեշտակի լուրը (Հայտնություն 14.6, 7)

Առաջին հրեշտակը խորհրդանշում է մնացորդ եկեղեցուն, որը աշխարհին հռչակում է հավիտենական Ավետարանը: Մնացորդը չի ազդարարում ինչ-որ անհայտ բան: Դատաստանը սկսվելու պատճառով նա միայն հաստատում է այն անփոփոխ ճշմարտությունը, որ մեղավորները կարող են արդարանալ հավատով և ընդունել Քրիստոսի արդարությունը: Այս լուրը աշխարհին ապաշխարության կոչ է անում: Այն փաստը, որ «Նրա դատաստանի ժամը» եկել է, ապաշխարության կոչը դարձնում է էլ ավելի կարևոր:

Դատաստանի ժամի վերաբերյալ լուրը նշում է այն ժամանակը, երբ Քրիստոսը երկնային սրբարանի Սրբությունների Սրբությունում հանդես է գալիս Դատավորի դերում:

Սեզ կոչ անելով «երկրպագել երկինքը, երկիրը, ծովը և ջրերի աղբյուրները Ստեղծողին» (Հայտնություն 14.7-ը համեմատել Ելից 20.11-ի հետ)՝ այս լուրը մեր ուշադրությունը հրավիրում է չորրորդ պատվիրանի վրա, Արարչի ճշմարիտ երկրպագության և շաբաթը պահելու վրա՝ որպես Նրա արարչագործության հուշարձան: Այդ պատճառով առաջին հրեշտակի լուրը կոչ է անում վերականգնել ճշմարիտ երկրպագությունը՝ աշխարհին ներկայացնելով Քրիստոսին որպես շաբաթի Արարիչ և Տեր:

Երկրորդ հրեշտակի լուրը (Հայտնություն 14.8):

Երկրորդ հրեշտակի լուրը լուսաբանում է բաբելոնյան նահանջի համընդհանուր բնույթը: Հայտնության մեջ Բաբելոնը ներկայացված է որպես պիղծ կին, պռոնիկների մայր (Հայտնություն 17.5): Այն խորհրդանշում է բոլոր նահանջած կրոնական կազմակերպությունները: «Իր պռոնկության բարկության գինուց խմեցրեց բոլոր ազգերին» (Հայտնություն 14.8): «Բաբելոնի գինին» կեղծ ուսմունքն է:

Բաբելոնի անկման մասին մարգարեությունը հստակորեն

կատարվում է. բողոքականների մեծամասնությունը հեռանում է հավիտենական ավետարանի մաքրությունից ու պարզությունից:

Մարդկության պատմության մոտալուտ ավարտին զուգընթաց՝ երկրորդ հրեշտակի լուրի կարևորությունը կմեծանա: Այն վերջնականապես կիրագործվի, երբ առաջին հրեշտակի լուրը մերժած զանազան կրոնական կազմակերպություններ կմիավորվեն միմյանց հետ: Այդ լուրը հայտարարում է Բաբելոնի վերջնական անկման մասին և կոչ է անում Աստծո ժողովրդին, որը դեռևս գտնվում է Բաբելոնի գրկում, դուրս գալ նրանից:

Երրորդ հրեշտակի լուրը (Հայտնություն 14.9-11):

Առաջին հրեշտակի լուրը հռչակում է հավիտենական Ավետարանը և կոչ է անում վերականգնել ճշմարիտ երկրպագությունն Աստծուն՝ որպես Արարչի: Երկրորդ հրեշտակը մարդկանց նախազգուշացնում է հեռու մնալ երկրպագության այն ձևերից, որոնք հաստատվել են մարդու կողմից: Երրորդ հրեշտակը նախազգուշացնում է չերկրպագել զազանին և նրա պատկերին: Գազանի պատկերը խորհրդանշում է այն եկեղեցիները, որոնք նահանջել են ճշմարիտ կրոնից, միացել են պետությանը՝ իրենց ուսմունքը ուրիշներին պարտադրելու համար:

Վերջին ճգնաժամի ժամանակ կվճռվի, թե որ երկրպագությունն է ճշմարիտ, և որը՝ կեղծ: Երբ վերջնական հստակություն կլինի, «զազանի պատկերը» կընդունեն նրանք, ովքեր կմերժեն Աստծո արարչագործության հուշարձանը՝ աստվածաշնչյան շաբաթը (առաջին հրեշտակի պատգամը) և պաշտամունքի ու երկրպագության օր կընտրեն կիրակին: Այդ պատկերը աստատման օրվա կնիքն է: Այն, որ գազանը իրեն իրավունք է վերապահում փոխելու երկրպագության օրը, ցույց է տալիս, որ նա իր իշխանությունը վեր է դասում Աստծո օրենքից:

ԳԼՈՒԽ 14

ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՄԱՐՄՆՈՒՄ

Օտարացած երկրում, ուր մարդիկ անտարբեր են միմյանց հանդեպ, ուր Աստծո արարածները գտնվում են եսասիրության և հպարտության գերության մեջ, ուր նախանձում են, ատում՝ վրիժառության տենդով վառված, Աստծո Եկեղեցին կանչված է խտացնելու իր շարքերը՝ կոչ անելով խաղաղության և համագործակցության: Միայն այդ ճանապարհով աշխարհը հնարավորություն կունենա տեսնելու և զգալու Աստծո ներկայությունը Եկեղեցում:

Եկեղեցին Քրիստոսի մարմինն է՝ իր բոլոր անդամներով, ովքեր կանչված են ամեն մի ժողովրդից, ցեղից և լեզվից: Քրիստոսում մենք նոր արարածներ ենք (Գաղատացիս 3.28): Մեզ իրարից չպետք է բաժանեն սեռերի, ռասաների, մշակույթի տարբերությունները, կրթությունը, ազգությունը և սոցիալական վիճակը: Քրիստոսում մենք ամենքս հավասար ենք: Նա է բոլոր մարդկանց Արարիչը: Բոլոր մարդիկ արարչագործության և փրկության շնորհիվ մեկ ընտանիքի անդամներ են:

Քրիստոսի արյունը մոտ և հարազատ է դարձնում տարբեր ռասաների և ազգությունների մարդկանց, դարձնում է եղբայրներ և քույրեր, քրիստոնեական մեծ ընտանիքի անդամներ:

Թեև մենք պատկանում ենք մեկ Եկեղեցու, մեզ չի կարելի համարել կատարելապես միանման: Մենք ունենք տարբեր ճաշակներ, սովորություններ, ավանդույթներ, նախասիրություններ: Սակայն այս տարբերությունները չպետք է խանգարեն մեր միասնությանը:

Աստված ազգային Աստված չէ: Որպես Հայր՝ Նա հողագնդի

բոլոր մասերից Իր մոտ է կանչում Իր զավակներին: Նա չի նայում մարդկանց դեմքի գույնին: Իր գործը նա հանձնարարում է ինչպես սպիտակամորթերին, այնպես էլ սևամորթներին:

Միասնությունը Եկեղեցին կայուն է դարձնում: Ոչ մի ուժ չի կարող սասանել Եկեղեցին, եթե այնտեղ տիրում են սերն ու փոխըմբռնումը:

Հայտնության գրքում ներկայացված է մի պատկեր, թե ինչպես են Աստծուն փառաբանում փրկվածները «ամեն ցեղից, լեզվից, ժողովրդից և ազգից» (Հայտնություն 5.9): Աստծո զավակները, ովքեր Քրիստոսում են, պետք է համախմբվեն և դառնան մեկ մեծագույն ազգ՝ «հոգևոր Իսրայել»:

ԳԼՈՒԽ 15

ՄԿՐՏՈՒԹՅՈՒՆ

Աստվածաշնչյան պատմության ողջ ընթացքում Աստված մարդու հետ ուխտ է կապել: Ուխտը փոխադարձ համաձայնություն է, պարտավորություն, որ իրենց վրա են վերցնում Աստված և մարդը: Մարդը կարող է հույս դնել Աստծո բարեհաճության և աջակցության վրա միայն այն դեպքում, երբ գտնվում է ուխտի մեջ: Ուխտ հաստատելու կարևորությունը երևում է աստվածաշնչյան բազմաթիվ հատվածներից.

1. Ուխտ արդեն հաստատվել էր Եդեմում՝ Ադամի հետ (Ովսե 6.7):
2. Նախքան Նոյին ջրհեղեղի ջրերից փրկելը՝ Տերը նրա հետ ուխտ հաստատեց (Ծննդոց 6.17,18):
3. Նախքան Աբրահամին կտրիներ, Տերը նրա հետ ուխտ հաստատեց (Ծննդոց 17.4): Ուխտի նշան դարձավ թլփատությունը (Ծննդոց 17.10):
4. Նախքան Տիրոջից խնդրելը, որ ողորմի ժողովրդին, Դանիել մարգարեն Նրան հիշեցնում է Նրա ուխտի հավատարմության մասին (Դանիել 9.4):

Այսպիսով՝ Աստծո հետ ուխտի հաստատումը մարդու համար ունի կարևոր նշանակություն: Ուխտից դուրս փրկության հույս չկա: Նույնիսկ Մովսեսը, ում հանձնարարված էր Եգիպտոսից հանել Իսրայելը, ուխտի խախտման պատճառով կանգնեց մահվան շեմին (Ելից 4.24-26):

Սկրտությունը ուխտի նշան է և, հետևաբար, անմիջական կապ ունի փրկության հետ:

1. Այսպես, Տերը Նոյի հետ ուխտ հաստատեց (Ծննդոց 6.17, 18): Սակայն ուխտի նշանը, ինչպես ասում է Պետրոս առաքյալը,

մկրտությունն է (Ա Պետրոս 3.20, 21): Պետրոսը զուգահեռ է անցկացնում. ինչպես Նոյն իր ընտանիքով փրկվեց ջրհեղեղի ջրերից, այնպես էլ մենք փրկվում ենք նմանօրինակ մկրտությամբ:

2. Տերը խոստացավ իսրայելացիներին փրկել եգիպտացիներից և նրանց անցկացրեց ծովի միջով, ինչպես ցամաքով (Ելից 14.13): Իսկ Պողոս առաքյալը իսրայելացիների ճանապարհը ջրի միջով համեմատում է մկրտության հետ (Ա Կորնթացիս 10.2):
3. Պողոս առաքյալը գրում է. «Ոչ թե արդարության գործերից, որ մենք արինք, այլ իր ողորմության համեմատ փրկեց մյուս անգամ ծնվելու ավազանով և Սուրբ Հոգու նորոգությունով (Տիտոս 3.5):
4. Ինքը՝ Հիսուս Քրիստոսն, ասել է. «Եթե մեկը ջրից և Հոգուց չծնվի, նա չի կարող Աստծո արքայությունը մտնել» (Հովհաննես 3.5):

Այսպիսով՝ մկրտության կարևորությունը հաստատվում է հենց Սուրբ Գրքով՝ Քրիստոսի խոսքով (Մատթեոս 28.19): Մարդը վտանգում է իր փրկությունը, եթե գիտակցաբար մերժում է մկրտությունը (Գուկաս 7.30): Եթե մարդը ճանաչել է Աստծո սիրո խորությունը և որոշել է հետևել Նրան, ապա չպետք է հապաղի մկրտվել (Գործք առաքելոց 16.33, 22.16):

Այլ բան է խաչված ավազակի դեպքը, ով ընդունեց Քրիստոսին, բայց մկրտվելու հնարավորություն չունեց:

Սկրտությունը, հունարենից թարգմանած, տառացիորեն նշանակում է «ընկղմում»: Իսկ սա նշանակում է, որ Աստվածաշունչը խրախուսում է միայն այն մկրտությունը, երբ մկրտվողին ամբողջությամբ ընկղմում են ջրի մեջ: Հովհաննես Սկրտիչը մկրտում էր այնտեղ, որտեղ «շատ ջուր կար» (Հովհաննես 3.23): Եթե մկրտությունը կատարվեր ոչ լրիվ ընկղմումով, ապա շատ ջրերի անհրաժեշտությունը չէր լինի: Փիլիպպոսի և ներքինիի մասին ասվում է, որ նրանք «երկուսն էլ իջան ջուրը» (Գործք առաքելոց 8.38): Եթե մկրտությունը կատարվեր հասարակ ջուր ցողելու միջոցով, ապա կարիք չէր լինի, որ Փիլիպպոսը մտներ ջուրը:

Սկրտությունը խորհրդանշում է մահը: (Կողոսացիս 2.12,

Հռոմեացիս 6.3-5): Ընկղմվելով ջրի մեջ՝ մկրտվողը այնտեղ է թողնում իր բոլոր մեղքերը: Գուրս գալով ջրից՝ նա կարծես հարություն է առնում նորոգված կյանքի համար:

Սկրտության համար անհրաժեշտ պայմաններ են՝ հավատը, ճշմարիտ ապաշխարությունը, Սուրբ Գրքի ճշմարտությունների իմացությունը և դրանց կատարումը (Գործք առաքելոց 8.36,37, 2.38, Մատթեոս 28.19,20): Սկրտության առաջին տեսանելի պտուղը Քրիստոսին նվիրաբերված կյանքն է: Այդ պայմաններն արդեն գործնականում բացառում են երեխաների մկրտությունը: Սուրբ Գրքում ոչ մի տեղ չի ասվում երեխաների մկրտության մասին: Ինքը՝ Հիսուս Քրիստոսը, մկրտվել է երեսուն տարեկանում (Դուկաս 3.21-23): Երեխաների մկրտությունը գործնականում երևան եկավ շատ ավելի ուշ և հիմնված չէ Սուրբ Գրքի վրա:

Սկրտության կոչ է արվում յուրաքանչյուր մարդու (Գործք առաքելոց 2.38): Բայց ոչ ոք չի կարող ստիպել մարդուն, որ նա մկրտվի: Դա պետք է կամավոր լինի (Գործք առաքելոց 2.41):

Սկրտության միջոցով մենք դառնում ենք Նրա ժողովրդի մի մասը, և Նրա եկեղեցին ընդունում է մեզ՝ որպես իր անդամներ:

ԳԼՈՒԽ 16

ՏԻՐՈՋ ԸՆԹՐԻՔԸ

Տիրոջ Ընթրիքը ծիսակատարություն է, որի ժամանակ մենք ճաշակում ենք Հիսուս Քրիստոսի մարմնի և արյան խորհրդրդանիշները՝ որպես Նրա հանդեպ հավատի արտահայտություն (Մատթեոս 26.17-29):

Խորհրդանիշների ճաշակելուց առաջ կատարվում է ոտնավայի ծեսը (Հովհաննես 13.1-15): Ոտնավայի ծեսի հիմնական նշանակությունը մաքրման մեջ է (13.14): Ինչպես Մովսեսը լվաց Ահարոնին և նրա որդիներին (Ելից 29.4, 40.12) որպես մաքրման նշան, այնպես էլ ոտնավան պետք է մեզ լվա մեղքից: Այն փաստը, որ ոչ թե Ահարոնը լվաց իրեն, այլ Մովսեսը, վկայում է այն մասին, որ մարդն ի վիճակի չէ մաքրել իրեն, հասնել սրբության: Ահարոնին լվանալով՝ Մովսեսը հանդես եկավ Աստծո դեմքում, ով իսկապես կարող է մաքրել մարդուն ամեն մի մեղքից: Նմանօրինակ իմաստ է դրված ոտնավայի ծեսի մեջ:

Ոտնավան նաև վկայում է խոնարհության մասին: Լվանալով աշակերտների ոտքերը՝ Աստծո Որդին ցույց տվեց, որ կկատարի ցանկացած ծառայություն, ինչքան էլ նվաստացուցիչ լինի այն, միայն թե ծառայի մարդկանց փրկությանը: Այս արարքով Նա Իր խոնարհության կյանքը դրոշմեց Իր հետևորդների գիտակցության մեջ:

Տիրոջ Ընթրիքը փոխարինում է հինկտակարանյան Չատկի տոնին: Ինչպես որ Չատկի տոնը հիշեցնում է եգիպտական գերությունից Իսրայելի ազատագրումը, այնպես էլ Տիրոջ Ընթրիքը հիշեցնում է հոգևոր ազատագրումը Եգիպտոսից՝ մեղքի գերությունից:

Տիրոջ Ընթրիքի հիմնական խորհրդանիշները անթթխմոր հացն ու չթթված գինին են: Հացը Քրիստոսի մարմնի խորհրդանիշն է, իսկ հյութը՝ Նրա արյան: Հիսուս Քրիստոսն ասաց. «Եթե մարդի Որդու մարմինը չուտեք և նրա արյունը չխմեք, կյանք չունեք ձեր անձերում: Իմ մարմինը ուտողը և իմ արյունը խմողը հավիտենական կյանք ունի, և վերջին օրը հարություն կտամ նրան» (Հովհաննես 6.54, 55):

Քրիստոսի մարմինը ուտելը և Նրա արյունը խմելը խորհրդանշական է, որ նշանակում է ընկալել Աստծո խոսքը, որի միջոցով հավատացյալները պահպանում են հաղորդակցությունը Երկնքի հետ և նորոգվում հոգևոր կյանքի մեջ:

Բավական չէ միայն կտրել հացը: Այն անհրաժեշտ է ուտել: Ուտելով հացը՝ մենք ընդունում ենք Քրիստոսին մեր կյանքի մեջ և Նրա հետ մեկ ենք դառնում: Նման ձևով ընդունելով խաղողի հյութը՝ մենք գիտակցում ենք մեր մեղավորությունը և կարիք ունենք ներման, որն իրականացվում է Հիսուս Քրիստոսի արյան շնորհիվ (Ա Հովհաննես 1.7):

Քանի որ մենք հավատքով ընդունում ենք Քրիստոսի փրկարար գոհի օրհնությունները, ապա Տիրոջ Ընթրիքը շատ ավելին է, քան ուղղակի հիշատակման հացկերույթը: Ծառայությանը մասնակցելը վկայում է մեր կյանքի վերածննդի մասին՝ Քրիստոսի անբաժանելի գործությամբ:

Եկեղեցու բոլոր անդամները պետք է մասնակցեն այդ սուրբ խորհրդին: Սակայն Աստվածաշունչը սովորեցնում է հավատացյալներին, որ նրանք Ընթրիքը տոնեն Աստծո առաջ արժանավոր բարեպաշտությամբ (Ա Կորնթացիս 11.27): «Անարժանություն» նշանակում է կա՛ն «անպատշաճ գործելակերպ», կա՛ն Քրիստոսի փրկարար գոհի հանդեպ կենդանի, գործող հավատի պակաս: Նրանք, ովքեր ուտում և խմում են անարժանությամբ, տարբերություն չեն տեսնում սովորական կերակուրի և Քրիստոսի փրկարար գոհի սրբազան խորհրդանիշների միջև: Հավատացյալները պետք է աղոթքով վերանայեն իրենց քրիստոնեական փորձառությունը, խոստովանեն մեղքերը և վերականգնեն խախտված հարաբերությունները:

Մենք Տիրոջ Ընթրիքի ժամանակ վերապրում ենք միաբանության խոր զգացում: Այստեղ մենք գիտակցում ենք, որ չնա-

յաճ հասարակական կյանքում մեր միջև գոյություն ունեցող տարբերություններին՝ մենք կարող ենք մեկ լինել Քրիստոսում: Աշակերտներին տալով հաղորդության բաժակը՝ Հիսուսը մեզ հետ նոր ուխտ հաստատեց (Մատթեոս 26.27, 28): Ընթրիքի ժամանակ հավատացյալները վերահաստատում են Տիրոջ հանդեպ իրենց հավատարմության ուխտը՝ կրկին խոստովանելով, որ իրենք այն ուխտի մասնակիցներն են, որ Տերը հաստատել է մարդկության հետ:

Ընթրիքի ծառայությունն ընդգրկում է Գողգոթայից մինչև Քրիստոսի երկրորդ գալուստն ընկած ժամանակահատվածը. «Որովհետև քանի անգամ որ այս հացն ուտեք և այս բաժակը խմեք, Տիրոջ մահը պատմեցեք, մինչև որ նա կգա» (Ա Կորնթացիս 11.26): Փաստորեն, Ընթրիքը միացնում է խաչը և Թագավորությունը: Այն միացնում է Փրկչի Չոհը և Նրա երկրորդ գալուստը՝ նախնական փրկությունը և վերջնական փրկությունը: Տիրոջ Ընթրիքն ազդարարում է Քրիստոսի ներկայությունը Սուրբ Հոգու միջոցով՝ նախքան Նրա տեսանելի գալուստը: Հիսուսի խոստումը. «Միայն ասում եմ ձեզ, թե այսուհետև որթի այս բերքից էլ չեմ խմի, մինչև այն օրը, որ ձեզ հետ նոր կխմեմ իմ Հոր արքայության մեջ» (Մատթեոս 26.29), մեր հավատի հայացքն ուղղում է մեր Փրկչի հետ Նրա Թագավորության մեջ սպասվող Հաղորդության ընթրիքի տոնակատարությանը: Դա կլինի «Գառնի հարսանյաց ընթրիքի» մեծագույն տոնը (Հայտնություն 19.9):

ԳԼՈՒԽ 17

ՀՈԳԵՎՈՐ ՊԱՐԳԵՎՆԵՐ ԵՎ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Բոլոր դարերի ընթացքում Աստված Իր եկեղեցու բոլոր անդամներին շնորհել է հոգևոր պարգևներ, որոնք մեզանից յուրաքանչյուրը պետք է օգտագործի եկեղեցու և մարդկության բարօրության համար: Այս պարգևները Սուրբ Հոգին տալիս է յուրաքանչյուր անդամի այնպես, ինչպես Աստված է կամենում (Ա Կորնթացիս 12.11): Դրա շնորհիվ եկեղեցին ունակ է դառնում կատարելու Աստծո կողմից իր համար որոշված առաքելությունը:

Պետք է նշել, որ հոգևոր պարգևը ոչ թե պարգևատրում է լավ կատարած աշխատանքի համար, այլ միջոց՝ նրա բարեհաջող կատարման համար:

Հոգևոր պարգևները նպաստում են միաբանության ամրապնդմանը և, հետևաբար, եկեղեցու աճին: Սուրբ Հոգու պարգևներն ամրապնդում են եկեղեցու հոգևոր հիմքը և պաշտպանում այն կեղծ ուսմունքներից:

Ոչ բոլորն են ստանում միևնույն պարգևները: Քանի որ Հոգին պարգևները բաշխում է, ինչպես կամենում է, ուստի ոչ մի պարգև չպետք է ցածրացնել կամ թերագնահատել: Պետրոս առաքյալն ասում է «Աստծո կերպ-կերպ շնորհների մասին» (Ա Պետրոս 4.10):

Անհրաժեշտ է, որ ամեն մեկը ծառայի իր ստացած պարգևով: Եթե հոգևոր պարգևներ ստացած բոլոր քրիստոնյաները միաբանվեն Քրիստոսում այնպես, ինչպես տարբեր գույնի ճառագայթներն են հավաքվում ռսայնակի միջոցով, ապա Աստծո բազմազան շնորհները կթափվեն ողջ աշխարհի վրա:

Այն հավատացյալները, ովքեր հրաժարվում են օգտագործել իրենց հոգևոր պարգևները, շուտով կհայտնաբերեն, որ ոչ միայն կորցնում են իրենց պարգևները, այլև վտանգում են իրենց հավիտենական ճակատագիրը: Առակի մեջ իր տաղանդները չօգտագործած ծառան անվանվում է «չար և ծույլ ծառա» (Մատթեոս 25.26):

Սուրբ Գիրքը բնատուր պարգևները զանազանում է հոգևոր պարգևներից: Բնատուր պարգևները տալիս է Աստված, բայց նրանց հետագա կատարելագործումը կախված է մարդուց: Ուրիշ կերպ այդ պարգևները կոչվում են բնական տաղանդներ (Հռոմեացիս 12.7,8): Իսկ հոգևոր պարգևները բնատուր չեն: Դրանք պարգևներ են, որոնք հատուկ չեն մարդուն՝ մինչև Քրիստոսին ընդունելը:

ԳԼՈՒԽ 18

ՄԱՐԳԱՐԵՈՒԹՅԱՆ ՊԱՐԳԵՎ

Մինչև մեղանշելը մարդն ազատ հաղորդակցվում էր իր Արարչի հետ: Սակայն մեղքն անհնար դարձրեց մարդու հետ Աստծո անմիջական հաղորդակցությունը (Եսայիա 54.9,2): Այնուամենայնիվ, Աստված չխզեց Իր կապերը մարդու հետ: Նա Իր մարգարեների միջոցով ուղարկեց խրախուսամքի, մխիթարության և նախազգուշացման լուրեր:

Մարգարեն մարդ է, ով Աստծուց լուրեր է ստանում և դրանց իմաստը փոխանցում մարդկանց: Մարգարեներն իրենց կամքով չէ, որ մարգարեացել են (Բ Պետրոս 1.21): Բոլոր դարերում Աստված Իր կամքը հայտնել է մարգարեական պարզ և ստացած մարդկանց միջոցով (Ամովս 3.7):

Սուրբ Գրքում հիշատակվում են նաև կեղծ մարգարեներ (Մատթեոս 24.11, 24): Կեղծ մարգարեն նա է, ով ժողովրդին է դիմում Աստծո անունից, այն դեպքում, երբ Նրանից լուրեր չի ստացել: Աստվածաշունչը չի հաստատում, որ կեղծ մարգարեի մարգարեությունը չի կարող կատարվել: Հակառակը, այն օգնում է ճանաչել կեղծ մարգարեներին (Բ Օրինաց 13.1-5): Անհրաժեշտ է որոշել մարգարեության աղբյուրն Աստծո՞ւց է բխում, թե՞ ոչ:

Նոր Կտակարանում մարգարեությունը հատուկ տեղ է գրավում Սուրբ Հոգու պարզևների շարքում (Հռոմեացիս 12.6, Ա Կորնթացիս 12.28): Համաձայն Նոր Կտակարանի՝ մարգարեներն ունենին հետևյալ պարտականությունները՝

1. Նրանք աջակցում էին եկեղեցու հիմնադրմանը (Եփեսացիս 2.20, 21):

2. Ավետարանչական գործունեության նախաձեռնողներ էին (Գործք առաքելոց 13.1, 2):
3. Նրանք խրատում էին եկեղեցուն (Ա Կորնթացիս 14.3, 4):
4. Նախազգուշացնում էին սպասվող դժվարությունների մասին (Գործք առաքելոց 11.27-30):

Մարգարեության պարզևր եկեղեցու առաքելական ժամանակաշրջանի ավարտով չդադարեց: Ընդհակառակը, Հայտնության 12-րդ գլխում, որտեղ նկարագրված է վերջին ժամանակի Մնացորդը, դարձյալ երևան է գալիս մարգարեության պարզևր (Հայտնություն 12.17-ը համեմատել Հայտնություն 19.10-ի հետ):

Մարգարեության պարզևր դրսևորվեց Յոթերորդ օրվա ադվենտիստների Եկեղեցու հիմնադիրներից մեկի՝ Էլեն Ուայթի ծառայության մեջ: Նա ներշնչված պատգամներ է հայտնել Աստծո ժողովրդին, որն ապրում է վերջին ժամանակում: Նրա բազմաթիվ աշխատություններ պարունակում են տասնյակ հազարավոր աստվածաշնչյան տեքստեր, հաճախ՝ մանրամասն մեկնաբանություններով: Ուշադիր ուսումնասիրությունը ցույց է տվել, որ դրանք տրամաբանական են, ճշգրիտ և լիովին ներդաշնակ Աստվածաշնչին:

**ՈՒՍՄՈՒՆՔ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ
ԿՅԱՆՔԻ ՄԱՍԻՆ**

ԳԼՈՒԽ 19

ԱՍՏԾՈ ՕՐԵՆՔԸ

Յուրաքանչյուր պետություն, յուրաքանչյուր կազմակերպություն և հասարակություն հիմնված է օրենքի վրա: Առանց օրենքի կարգուկանոն լինել չի կարող: Աստված նույնպես ունի Իր օրենքը: Աստծո օրենքի մեծագույն սկզբունքները մարմնավորված են Տառը պատվիրաններում (Ելից 20.2-17, Բ Օրինաց 5.6-21): Նրանք արտահայտում են Աստծո սերը, Նրա կամքն ու մտադրությունները մարդկանց արարքների ու փոխհարաբերությունների վերաբերյալ: Սուրբ Հոգու միջոցով նրանք ցույց են տալիս մեղքը, և մեղավորը Փրկչի կարիքն է զգում: Օրենքը գործում է հայելու նման, օգնում է մարդկանց՝ տեսնելու իրենց իրական վիճակը (Հակոբոս 1.23-25): Ըստ էության, Տառը պատվիրանները Մատթեոս 22.36-40-ի երկու պատվիրաններն են, որոնց մասին ասաց Հիսուս Քրիստոսը: Առաջին չորս պատվիրաններն արտահայտում են սերը Աստծո հանդեպ, իսկ վերջին վեցը՝ սերը մարդու հանդեպ (Հռոմեացիս 13.9):

Տառը պատվիրաններն այնքան կարևոր են, որ նախքան դրանք հռչակելը՝ Աստված հատուկ կերպով պատրաստեց ժողովրդին (Ելից 19): Ամենից առաջ Տերը Մովսեսին հրամայում է սրբել ժողովրդին (Ելից 19.10): Քանի որ օրենքն արտահայտում է Աստծո սրբությունը, ապա բնական է, որ ժողովուրդը պետք է սրբագործվի, որպեսզի ստանա այն: Այսպիսով՝ Տասնաբանյան սերտորեն կապված է սրբության հետ: Միայն Սուրբ Հոգու սրբագործող ներգործության տակ՝ մարդը կարող է ըմբռնել Աստծո օրենքի խորությունն ու սրբությունը: Պողոս առաքյալը

Հռոմեացիս 7.12-ում գրում է. «Օրենքը սուրբ է, պատվիրաններն էլ՝ սուրբ», հետևաբար, նրանք պահանջում են մարդու սրբությունը:

Ոմանք հակված են կարծելու, թե Տասը պատվիրանները տրված էին միայն եգիպտական գերությունից դուրս եկած տգետ մարդկանց: Սակայն այն հրամանը, որ պետք է սրբել ոչ միայն ժողովրդին, այլև քահանաներին (Ելից 19.22), ովքեր մշտապես ներկայանում էին Աստծո առջև, աներկբայորեն ասում է այն մասին, որ Տասը պատվիրանները տարածվում են արտաքին բարոյականության սահմաններից շատ հեռու: Ոչ ոք չի ժխտի, որ Ահարոնի և Մովսեսի օրերում քահանաները լիովին դրսևորում էին արտաքին բարոյական կենսակերպ: Սակայն Տերը այդ բարեպաշտ մարդկանց նույնպես հրամայում է սրբվել: Մեծապես մոլորված են նրանք, ովքեր Տասը պատվիրանները դիտարկում են նեղ և տառացի իմաստով: Տասը պատվիրանները չեն կարող սահմանափակվել լոկ ֆիզիկական ոլորտով:

Նրանք, ովքեր այսօր մերժում են Տասը պատվիրանները, չեն հասկանում, թե ինչ մեծ նշանակություն ունեն դրանք իրենց կյանքում: Մերժելով Տասը պատվիրանները՝ նրանք մերժում են Աստծո շնորհը, որը թույլատրում է իրականացնել Տասնաբանյալի բարոյական սկզբունքները մարդու գործնական կյանքում:

Ի տարբերություն մնացած բոլոր օրենքների՝ Տասը պատվիրանները հռչակել է Ինքն՝ Աստված (Ելից 20.1-19): Նա Ինքն էլ փորագրել է դրանք քարե երկու տախտակների վրա (Ելից 24.12) և տեղադրել ուխտի տապանակի մեջ (Գ-Թագավորաց 8.9, Երայեցիս 9.4):

Տասը պատվիրանները փոխադարձաբար կապված են: Մեկ պատվիրանի խախտումը բերում է մնացած բոլորի խախտմանը (Հակոբոս 2.10,11): Քանի որ Տասնաբանյալի սկզբունքները դեկավարում են մարդու ներքին և արտաքին կյանքը, ապա բնավորության մեջ ցանկացած ճեղքը այլասերում է մարդուն ամբողջովին: Օրենքի հետ համաձայնության մեջ ապրելու համար մարդուն անհրաժեշտ է Սուրբ Հոգու ուժը: Անսահման օրենքի համար անհրաժեշտ է անսահման ուժ: Միայն այդ ուժը կարող է մարդուն համաձայնության բերել Աստծո հետ:

Քրիստոսի կյանքն ու Նրա ուսմունքը լիովին ներդաշնակ էին բարոյական օրենքին: Նա պաշտպանում էր այդ օրենքի

իրավունքները, կարգեց այն, հաստատեց և բարձրացրեց՝ լիովին հնազանդվելով նրա պահանջներին: Նրանք, ովքեր ընտրված են՝ լինելու Նրա հետևորդները, պետք է վարվեն նման ձևով:

Քրիստոնյաներն այսօր պետք է խորհեն Տասը պատվիրանների էության և ոչ թե դրանք վերացնելու մասին: Իրենց կուրությանը շատերը դիմում են սիրո երկու օրենքներին (Ղուկաս 10.27)՝ որպես Տասը պատվիրանների վերածման փաստարկի: Ըստ նրանց՝ Քրիստոսի այդ նոր ուսմունքը վերացնում է Տասը պատվիրանները: Սակայն, «սիրիր քո Տեր Աստծուն...և քո ընկերին» սկզբունքը բոլորովին էլ նոր ուսմունք չէ: Ինչպես երևում է Սուրբ Գրքից (Ղուկաս 10.25-27), երկու մեծագույն սկզբունքներն ասվեցին ոչ թե Քրիստոսի, այլ օրինապահի կողմից: Հետևաբար, այդ ուսմունքը ոչ մի դեպքում նոր չէր, քանի որ նրա մասին գիտեր օրինապահը: Իսկ որտեղի՞ց կարող էր օրինապահն իմանալ այդ սկզբունքները: Միանշանակ՝ օրենքից (Ղևտացոց 19.18): Ոչ ոք չի հաստատի, որ Հին Կտակարանում գրված տվյալ սկզբունքը վերացնում է Տասը պատվիրանները: Հակառակը, Ղևտացոց 19 գլուխը, որտեղ կա «սիրիր քո ընկերոջը քո անձի պես» սկզբունքը, իր մեջ պարունակում է բոլոր Տասը պատվիրանները՝

1. «Դուք սուրբ եղեք, որովհետև ես՝ ձեր Եհովա Աստվածը, սուրբ եմ» (հ. 2):
2. «Կուռքերին մի դառնաք և ձեզ համար ձուլածո աստվածներ մի՛ շինեք» (հ. 4):
3. «Եվ իմ անունով գուր տեղը երդում մի անեք» (հ. 12):
4. «Իմ շաբաթները պահեք» (հ. 3,30):
5. «Ձեր ամեն մեկը իր մորից և հորից վախենա» (հ. 3):
6. «Քո եղբորը սրտումդ չատես...Վրեժ չառնես և ոխ չպահես» (հ. 17,18):
7. «Աղջիկդ պռոնիկ անելով մի պղծիր» (հ. 29):
8. «Գողություն մի անեք (հ. 11):
9. «Սուտ մի խոսեք» (հ. 11):
10. «Քո դրացուն զրկանք մի անիր (հ. 13-ը համեմատել Մարկոս 10.19-ի հետ):

Այն փաստը, որ սիրո մեծագույն սկզբունքը համընկնում է Տասը պատվիրանների հետ, խոսում է այն մասին, որ բոլոր պատվիրանները՝ «մի սպանիր», «մի գողացիր», «սուտ վկա-

յություն մի տուր», «մի ցանկացիր» և բոլոր մնացածները պարունակվում են այս՝ «սիրիր քո ընկերոջը քո անձի պես» խոսքի մեջ (Հռոմեացիս 13.9):

ԳԼՈՒԽ 20

ՇԱԲԱԹ

Շաբաթվա մասին պատվիրանը առաջին քարե տախտակի վերջին պատվիրանն է և, այդ իմաստով, այն կարծես Աստծո հայտնության կնիքն է: Այն դեպքում, երբ առաջին պատվիրանը բացահայտում է փրկող Աստծուն, երկրորդը բացահայտում է նրա հոգևոր էությունը, իսկ երրորդը պահանջում է բարեպաշտ վերաբերմունք Նրա հանդեպ, չորրորդ պատվիրանը կոչ է անում մարդուն սերտ հարաբերությունների մեջ մտնել Նրա հետ: Շաբաթի հիմնական նպատակն այն է, որպեսզի պահպանի Արարչի և արարածի միջև փոխհարաբերությունները: Եվ այդ իմաստով շաբաթը նշան է Աստծո և մարդու միջև (Եզեկիել 20.12):

Շաբաթը մեր հայացքն անմիջականորեն ուղղում է դեպի Արարիչը (Ծննդոց 2.1-3):

Այն որոշակիորեն նշում է, որ Աստված տիեզերքի Արարիչն է (Ելից 20.10): Այդ օրը արարածները հատուկ կերպով պետք է արտահայտեն իրենց շնորհակալությունն ու երախտագիտությունը Արարչին:

Շաբաթը մի օր է, որի մեջ մենք հրաշալի առավելություն ունենք շփվելու մեր երկնային Հոր հետ:

Շաբաթը նաև մեր սրբագործման օրն է (Եզեկիել 20.12): Այն նշան է, որ Աստված սրբագործում է մեզ: Ինքն՝ Աստված, սրբեց շաբաթ օրը (Ծննդոց 2.3), այսինքն՝ առանձնացրեց մնացած բոլոր օրերից: Շաբաթը առաջարկելով մարդուն՝ Նա պարզում է այն սրբությունն ու օրհնությունները, որոնք մարդը կարող է ստանալ այդ սուրբ օրը: Այդ իմաստով շաբաթը կրում է ստեղծագործ բնույթ:

Շաբաթը մարդուն հիշեցնում է, որ կենցաղային անհետաձգելի հոգսերի մեջ մենք չպետք է մոռանանք Աստծուն: Շաբաթի էությունը հասկանալը օգնում է հնազանդվելու Տասնաբանյայի մնացած պատվիրաններին: Հանգստյան այդ օրը Աստծո և հավիտենական արժեքների հանդեպ հատուկ ուշադրությունն ու հավատարմությունը չարին հաղթելու լրացուցիչ ուժ է տալիս մեզ:

Մենք դադարեցնում ենք ողջ շաբաթվա օրերի գործերը, որպեսզի նվիրվենք այլ նպատակների: Շաբաթը պահելն օգնում է օգտագործելու սրբազան ժամերը՝ Աստծո կամքը և Նրա բնավորությունն առավել ամբողջությամբ հասկանալու, Նրա սերն ու ողորմությունն ավելի լավ գնահատելու և Նրա հետ ավելի արդյունավետ համագործակցելու համար՝ ծառայելով մեր մերձավորների հոգևոր կարիքներին: Այն ամենը, ինչն օգնում է այդ առաջնային նպատակին, համապատասխանում է շաբաթի էությանը և նշանակությանը:

Մենք հրաշալի առավելություն ունենք յուրաքանչյուր վեց օրից հետո մոռանալու այս մեղքի աշխարհի մասին հիշեցնող ամեն բան և մեր ուշադրությունը կենտրոնացնելու հավիտենական ճշմարտությունների վրա, որոնք հնարավորություն են տալիս Աստծո հետ ավելի սերտ հարաբերություններ ունենալու: Շաբաթը այս աշխարհի անապատում մի փոքր սրբարան է մեզ համար, որտեղ մենք ժամանակավորապես ազատվում ենք հոգսերից և մտնում երկնային ուրախության մեջ: Եթե շաբաթ օրվա հանգիստն անհրաժեշտ էր դրախտի անմեղ բնակիչներին (Ծննդոց 2.1-3), ապա առավել ևս անհրաժեշտ է մեզ նման մահկանացու մարդկանց, ովքեր պատրաստվում են կրկին մտնել օրինված կացարանը:

Շաբաթի ճշմարիտ իմաստը հասկացողները և նրանում հանգստացողները կարժանանան Աստծո կնիքին, որը խոստովանություն է, որ Նրա բնավորությունը լիովին արտացոլված է մարդու կյանքում:

Տերը ոչ միայն սրբել, այլև օրհնել է այն: Այն ուրախություն է պարգևում բոլոր նրանց, ովքեր ցանկանում են մտնել Նրա հանգստի մեջ: Այդպիսի մարդկանց համար շաբաթը կլինի «զվարճություն, Տիրոջ սուրբ օր» (Եսայիա 58.13):

Յոթ օրերից վեցը Տերը հանձնել է մարդու տնօրինությանը:

Մարդը կարող է ժամանակի մեծ մասն օգտագործել իր նյութական կարիքների համար՝ «քո բոլոր գործն արա» (Ելից 20.9): Բայց մեկ օրը Տերը առանձնացրել է Իր համար. «Բայց յոթերորդ օրը քո Եհովա Աստծո հանգստության օրն է» (Ելից 20.10):

Տերը մշտապես փորձում է Իր զավակների հավատարմությունը: Նա մարդկանցից երբեք անհնարինը չի պահանջում: Նյութական արժեքների նկատմամբ ունեցած ազահությունը և ժլատությունն այնքան են կլանել մարդուն, որ նա չի կարող կտրվել դրանցից նույնիսկ մեկ օր: Մովսեսի օրերում մարդիկ հասել էին այնպիսի բարոյական և հոգևոր անկման, որ, չցանկանալով նյութական կորուստ ունենալ ու նաև չկորցնել Աստծո բարեհաճությունը, իրենց անասուններին և ծառաներին ուղարկում էին դաշտ, իսկ իրենք մնում էին հանգստի մեջ: Սակայն նման հանգիստը չի կարելի անվանել շաբաթի հանգիստ, քանի որ նրանց միտքը կենտրոնացված էր աշխատանքի վրա (Ամովա 8.5): Մենք կարող ենք ֆիզիկապես չաշխատել, բայց մտքով լինել աշխատանքի վայրում և ոչ թե Աստծո հետ:

Աստծո հստակ հրամանը (Ելից 20.10) կոչ է անում շաբաթ օրը հրաժարվել նյութական շահից՝ հոգևոր օրհնություններ ստանալու նպատակով: Այդ օրը առանձնացված է հոգևոր աճի համար: Խորհրդածելով արարչագործության և փրկության մասին՝ մենք վերաստեղծման հույս ենք ստանում:

Աստծո Խոսքն ասում է, որ փրկվածները «շաբաթից շաբաթ» պետք է գան Տիրոջը երկրպագելու (Եսայիա 66.23): Հավատարիմ քրիստոնյան յոթերորդ օրը Աստծուն ծառայելու պատճառ կունենա, որովհետև այն վեց օրը, որ անցել է, նրա կյանքում թողել է Աստծո սիրո և ողորմության կնիքը: Աստծո ողորմությամբ անցկացրած վեց օրը չի կարող մոռացվել: Շաբաթը տրված է այն նպատակով, որպեսզի մարդը ավելի լիարժեք արտահայտի իր շնորհակալությունն Աստծուն:

Քանի որ շաբաթը կենսականորեն կարևոր նշանակություն ունի՝ Աստծուն որպես Արարչի և Փրկչի երկրպագելու առումով, զարմանալի չէ, որ սատանան պատերազմ է հրահրել այդ սրբազան կարգը ոչնչացնելու նպատակով:

Աստվածաշնչում ոչ մի տեղ մենք ցուցում չենք գտնի Արարչի կողմից երկրպագության օրը փոխելու վերաբերյալ: Այդ օրը Նա

տվել է Եղեմուն և հաստատել Սինայի վրա: Նոր Կտակարանում մենք տեսնում ենք, որ ինչպես Քրիստոսը, այնպես էլ Նրա աշակերտները պահում էին շաբաթը (Գուկաս 4.16, Մարկոս 2.28, Գործք առաքելոց 13.42, 44, 16.13):

Երկրպագության օրը շաբաթից կիրակիի փոխելը կատարվել է աստիճանաբար: Հռոմեական եկեղեցին առաջինն է սկսել կիրառել կիրակիի տոնակատարությունը՝ պատճառաբանելով, որ Քրիստոսը հարություն է առել կիրակի օրը: Սակայն Քրիստոսի հարության օրը ոչ մի դեպքում չի կարող փոխարինել Իր՝ Աստծո կողմից սահմանված հանգստի օրվան:

Հեթանոսների կողմից արևի պաշտամունքը կիրակիին տվել է հատուկ հանրաճանաչություն և ազդեցություն, որն էլ առիթ է հանդիսացել նրա աստիճանական հաստատմանը՝ որպես Աստծո երկրպագության օր: Կիրակի օրվա մասին օրենքներն սկսեցին ընդունվել չորրորդ դարում: Կիրակի օրվա մասին առաջին քաղաքացիական օրենքը ընդունվեց Ք.հ. 321թ. մարտի 7-ին Կոնստանտին կայսեր հրամանագրի մեջ: Կոնստանտին կայսրը անցյալում եղել էր արևապաշտ, ինչը բնականաբար, իր կնիքն է թողել կիրակիի վերաբերյալ նրա հրատարակած օրենքի վրա:

Սի քանի տասնամյակ անց Եկեղեցին հետևեց նրա օրինակին: Կիրակի օրվա մասին առաջին եկեղեցական օրենքն ընդունվեց Լատդիկյան տիեզերաժողովում (մոտ Ք.հ. 364թ.):

Պաշտելով կիրակին՝ մարդիկ իրականում երկրպագում են մարդու հաստատած օրը: Շաբաթի կամ կիրակիի երկրպագությունը ցույց է տալիս հավատարմությունը Աստծուն կամ մարդկային օրենքներին: Ո՞ւմ հանդեպ ենք մենք արտահայտում մեր հավատարմությունը: Համաշխարհային պատմության վերջում Քրիստոսի և աստանայի միջև մեծագույն հակամարտության հիմքում ընկած կլինեն շաբաթը և կիրակին՝ կեղծ շաբաթը:

ԳԼՈՒԽ 21

ՎՍՏԱՅՎԱԾ ՇՆՈՐՀՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

Քանի որ մարդն արարչագործության պսակն է, ուստի Աստված նրան կարգեց Իր բոլոր գործերի վրա: Մակայն մարդը ոչ թե սեփականատեր է, այլ միայն կառավարիչ: Իսկ կառավարչից ակնկալվում է հավատարմություն կառավարման ողջ ընթացքում: Եվ որպեսզի կառավարիչն իրեն սեփականատեր չհամարի, գոյություն ունեն որոշակի արգելքներ, որոնք պետք է հիշեցնեն մարդուն կառավարիչ՝ իր դերի մասին: Այս արգելքները պետք է մշտապես հիշեցնեն մարդուն, որ ամեն ինչ իրեն չի պատկանում, և որ նա միայն կառավարիչ է և ոչ թե սեփականատեր: Այսպես՝ Եդեմի պարտեզում Աստված մարդուն արգելեց ուտել բարու և չարի իմացության ծառի պտղից (Ծննդոց 2.16, 17): Դրա միջոցով Տերը կամեցավ ստուգել երկրի առաջին կառավարիչների հավատարմությունը:

Մենք Աստծո տան կառավարիչներն ենք: Նա մեզ վստահել է, որ իմաստությամբ տնօրինենք մեր ժամանակը և հնարավորությունները, ընդունակությունները և ունեցվածքը: Մենք պատասխանատու ենք Աստծո առաջ այս բոլոր պարզևները ճիշտ օգտագործելու համար: Ինչպես չարի և բարու գիտության ծառը ծառայեց առաջին մարդկանց հավատարմությունը ստուգելու համար, այնպես էլ շաբաթի միջոցով ստուգվում է ժամանակի ճշմարիտ կառավարման հմտությունը: Եթե մենք Աստծուց գողանում ենք շաբաթին հատկացված ժամանակը, ապա մեզ դնում ենք սեփականատիրոջ և ոչ թե կառավարչի տեղը: Նման ձևով էլ տասնորդի միջոցով որոշվում է մեր հավատարմությունը: Նրանք,

ովքեր Տիրոջը չեն վերադարձնում ամեն եկամտոյի տասներորդ մասը, գողանում են Աստծուց (Մադաքիա 3.8): Եկամտոյի տասներորդ մասն Աստծուն չվերադարձնող մարդիկ գտնվում են անեծքի տակ (հ. 9):

Տասնորդը «սուրբ է Եհովայի համար» (Գևտացոց 27.30): Այն պետք է վերադարձվի Նրան, քանի որ Նրան է պատկանում: Տասնորդ տալը պարտքի, և ոչ թե շնորհակալության ու մեծահոգության խնդիր է:

Ամբողջ Սուրբ Գիրքը տասնորդն ընդունում է որպես օրինական սահմանում: Աբրահամը Մելքիսեդեկին «ամենից տասնորդ տվեց» (Ծննդոց 14.20): Ակնհայտ է, որ Հակոբը ևս գիտեր տասնորդի մասին (Ծննդոց 28.22): Եզրիպտոսից դուրս գալուց հետո, երբ Իսրայելը հաստատվեց որպես ժողովուրդ, Աստված կրկին հաստատեց տասնորդի մասին օրենքը, որից կախված էր Իսրայելի բարգավաճումը (Գևտացոց 27.30-32, Թվոց 18.24, 28): Ինքը՝ Քրիստոսը, խրախուսել է տասնորդը Աստծուն հավատարմորեն վերադարձնելը (Մատթեոս 23.23):

Քանի որ մարդը կառավարիչ է և ոչ սեփականատեր, ապա նա ոչ մի դեպքում իրավունք չունի տասնորդն օգտագործել իր հայեցողությամբ: Հակառակ դեպքում, նա իրեն դնում է սեփականատիրոջ տեղ:

Իսրայելում տասնորդը նախատեսված էր բացառապես դևտացիների կարիքների համար: Նրանք իրենց ամբողջ ուժն ու ժամանակը նվիրաբերում էին Աստծո երկրպագությանը, սրբաբանի ծառայության կազմակերպմանը և ժողովրդին Տիրոջ օրենքի մեջ խրատելուն: Մակայն, Նոր Կտակարանում տասնորդը պահպանել է իր խնդիրը՝ աջակցել Աստծո եկեղեցու աշխատանքին: Այդ օրենքի հիմքում ընկած սկզբունքը նշելու համար Պողոս առաքյալը գուցահեռ է անցկացնում դևտական ծառայության և ավետարանչական ծառայության միջև (Ա Կորնթացիս 9.11-14):

Մակայն շնորհակալության զգացումը, որը զգում են քրիստոնյաները, թույլ չի տալիս նրանց սահմանափակվել միայն եկեղեցի բերած տասնորդով: Իսրայելում սրբաբանը, իսկ ավելի ուշ՝ տաճարը, կառուցվել էին «կամավոր ընծաներով»՝ (Ելից 36.2-7, Ա Մնացորդաց 29.14): Հատուկ ընծաներով էին կատարվում

երկրպագության այդ վայրերի պահպանման ծախսերը (Ելից 30.12-16, Գ-Թագավորաց 12.4, 5): Տերը դատապարտում է նրանց, ովքեր հավատարիմ չեն Աստծուն ոչ միայն տասնորդի, այլ նաև ընծաների մեջ (Մաղաքիա 3.8):

ԳԼՈՒԽ 22

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ՎԱՐՔ

Պողոս առաքյալը գրում է, որ յուրաքանչյուր քրիստոնյա առանձին տաճար է, որը նախատեսված է Սուրբ Հոգու բնակության համար (Ա Կորնթացիա 6.19): Իսկ դա ենթադրում է, որ մեր կյանքի յուրաքանչյուր ոլորտ պետք է սրբազործված լինի:

Աստվածաշունչը մարդուն դիտարկում է որպես միասնական ամբողջություն: Ուստի դեպի սրբություն Աստծո կոչն իր մեջ բովանդակում է ինչպես մարմնավոր, այնպես էլ հոգևոր առողջություն: Լինելով Քրիստոսի հետևորդներ՝ մենք պետք է նվիրվենք միայն այնպիսի զբաղմունքների, որոնց շնորհիվ մեր կյանքում կլինեն քրիստոսանման մաքրություն, առողջություն և ուրախություն: Սա նշանակում է, որ մեր հետաքրքրություններն ու հակումները, գեղեցիկ զգացողությունն ու ճաշակը պետք է համապատասխանեն քրիստոնեական բարձր չափանիշներին: Մեր հագուստը պետք է բավականաչափ գեղեցիկ և, միևնույն ժամանակ, հասարակ, համեստ ու կոկիկ լինի: Մենք պետք է դիտենք և լսենք միայն այն, ինչն ազնվացնում է մարդուն և նպաստում է ստեղծագործելուն:

Քանի որ մեր մարմինները Սուրբ Հոգու տաճար են, մենք պարտավոր ենք խելամիտ ու հոգատար լինել նրանց նկատմամբ: Աշխատանքի և հանգստի ճիշտ ռեժիմի հետ մեկտեղ՝ հարկավոր է հետևել նաև առողջ սննդի սկզբունքներին:

Աստվածային օրենքները, ներառյալ առողջության կանոնները, կամայական չեն, այլ նախատեսված են Արարչի կողմից, որպեսզի մենք կարողանանք հաճույք ստանալ լիարժեք կյանքից:

Առողջություն ձեռք բերելու համար անհրաժեշտ է հետևել

Աստծուց մեզ տրված մի քանի բավականին պարզ, բայց գործուն սկզբունքների: Արևի լույսը, ջուրը, թարմ օդը օրհնություններ են, որոնք տվել է Աստված՝ առողջության պահպանման համար: Ընդունելով Աստծո օրհնությունները՝ մենք պետք է հրաժարվենք այն ամենից, ինչը քայքայում է մեր առողջությունը: Խելամիտ քրիստոնյան կիրաժարվի ծխախոտից, ոգելից խմիչքներից, գրգռիչներից և թմրանյութերից: Դրանից բացի, խելամիտ քրիստոնյան պարզ է սննդի օգտագործման մեջ: Աստված մարդու սնման օրաբաժինը հաստատել է դեռևս Եդեմում (Ծննդոց 1.29): Մրգեր, կանաչեղեն, ընկույզներ և բանջարեղեն՝ ահա մարդու համար լավագույն կերակուրը: Ջրհեղեղից հետո, երբ անհետացավ բուսական աշխարհը, Աստված մարդուն թույլատրեց սննդի մեջ օգտագործել կենդանիների միսը: Բայց Աստված սահմանափակում դրեց սննդի համար պիտանի և ոչ պիտանի կենդանիների մսի միջև (Ղևտացոց 11): Մենք պետք է օգտագործենք միայն այն կենդանիների միսը, որոնք պատկանում են մաքուր կենդանիների կարգին:

Մաքուր և անմաքուր կենդանիների դասակարգումը չի կատարվել հրեաների օրոք: Այդ դասակարգումը գոյություն ուներ դեռևս Նոյի ժամանակ, երբ դեռ չէին ձևավորվել ազգերը: Ուստի այն կարծիքը, որ մաքուր և անմաքուր կենդանիների դասակարգումը նախատեսված էր միայն հրեաների համար, հակասում է Սուրբ Գրքին: Այս դասակարգումը չի հերքում նաև Նոր Կտակարանը: Պողոս առաքյալը գրում է, որ գոհությամբ ընդունվում է միայն այն կերակուրը, որը «սրբվում է Աստծո խոսքով (Աստվածաշնչով)» (Ա Տիմոթեոս 4.4, 5): Ղևտացոց գրքի 11-րդ գլուխը հստակորեն գրում է, թե որ կերակուրն է սրբված Աստծո կողմից, իսկ որը՝ ոչ:

Քրիստոնեական դաստիարակությունը Աստծուն նմանվելն է և կյանքը՝ Քրիստոսի հետ միաբանության մեջ, որը մշտապես կատարելագործվում է:

Մրբագործված կյանքը այն է, երբ ամեն օր սեփական կամքդ հանձնում ես Աստծո ղեկավարությանը և մշտապես հետևում Նրա ուսմունքին, որը բացահայտվում է Աստվածաշնչի ուսումնասիրության ու աղոթքի միջոցով:

ԳԼՈՒԽ 23

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԸՆՏԱՆԻՔ

Ամուսնությունը Աստծո սուրբ սահմանումն է, որը մեզ հասել է Եդեմից և հաստատվել Իր`Քրիստոսի կողմից` որպես միություն տղամարդու և կնոջ միջև, որը հաստատվում է ողջ կյանքի համար (Ծննդոց 2.21-25):

Ընտանիքն այն միջավայրն է, որտեղ վերականգնվում է Աստծո պատկերը մարդու մեջ: Ընտանիքում մարդը ձևավորվում է որպես անձ, նրա մեջ զարգանում է սեփական արժանապատվության զգացումը: Ընտանիքում կարող են կյանքի կոչվել ճշմարիտ քրիստոնեության սկզբունքները, իսկ նրա արժեքները` փոխանցվել սերնդեսերունդ:

Շարաքը և ամուսնությունը երկրի արարման զագաթնակետն ու Աստծո առաջին սահմանումներն էին մարդկային ընտանիքի մեջ:

Ինչպես Հայրը, Որդին և Սուրբ Հոգին Աստվածություն են կազմում, այդպես էլ տղամարդն ու կինը կազմում են «մարդ» հասկացությունը: Եվ Աստվածության նման` նրանք պետք է մեկ լինեն, չնայած նրանց կոչումը տարբեր է: Նրանք հավասար են իրենց արժանապատվությամբ, թեպետ որպես անձ նույնական չեն: Տղամարդու և կնոջ ֆիզիկական առանձնահատկությունները լրացնում են մեկը մյուսին: Երկու սեռերն էլ ստեղծված են կատարյալ և ներդաշնակ` իրենց տարբերությամբ: Այդ ներդաշնակության վրա էլ հենց կառուցվում է ընտանիքը:

Սուրբ Գիրքը ամուսնության մասին վկայում է որպես վճռական քայլի, որը ենթադրում է անջատում և միացում (Ծննդոց 2.24): Ամուսնական փոխհարաբերությունները փոխարինում են

ծնողների և երեխաների միջև եղած փոխհարաբերություններին: Այդ պատճառով, «թողնելով» ծնողների հետ իր փոխհարաբերությունները, մարդը կարող է «հարել» ուրիշ մարդու: Առանց դրա ամուսնության համար կայուն հիմք չկա:

Որպեսզի դառնան «մեկ մարմին», ամուսինները պետք է ամբողջովին հավատարիմ լինեն միմյանց: Ամուսնանալով՝ մարդը վտանգում է ամեն բան և ամուսնու հետ միասին ընդունում է նրա բոլոր արժանիքներն ու թերությունները:

Ամուսնանալով՝ փեսան ու հարսը ապացուցում են պատասխանատվությունը կիսելու իրենց պատրաստակամությունը և ուխտ են կազմում՝ միասին մնալու կյանքի բոլոր պարագաներում: Ամուսնությունը պահանջում է իսկական սեր, որը երբեք չի նահանջում և չի հանձնվում:

Մեղքը, որը մարդու մեջ աղավաղեց Աստծո պատկերը, ազդեց նաև ամուսնության վրա: Տղամարդու և կնոջ միջև սրբազան միությունը խախտվեց: Մեղանշումից հետո շուտով առաջ եկավ բազմակնությունը, որը ամուսիններին զրկում էր միմյանց պատկանելու հնարավորությունից (Ծննդոց 4.19): Ավելի ուշ բազմակնությանը հետևում են անառակությունը և շնությունը: Սակայն ամուսնությունից դուրս ցանկացած սեռական հակում Սուրբ Գիրքը մեղք է համարում: Յոթերորդ պատվիրանը մնում է գործուն և անփոփոխ՝ «Մի՛ շնացիր» (Ելից 20.14):

Աստվածաշունչը դատապարտում է նաև միասեռ ամուսնությունները, համասեռամոլությունը, լեսբիականությունը (Հռոմեացիս 1.26, 27) և արյունապղծությունը (Գևտացոց 18.6-29, Բ Օրինաց 27.20-23):

Ամուսնության մասին Աստվածաշնչի ուսմունքը արտահայտվում է հետևյալ բառերով. «Այն, որ Աստված միավորեց, թող մարդը չբաժանի» (Մատթեոս 19.6): Ամուսնությունը սուրբ է, որովհետև Աստված սրբեց այն: Աստված ամուսնությունը հաստատեց որպես անբաժանելի միություն: Ամուսնալուծության միակ պատճառ կարող է հանդիսանալ ամուսնական անհավատարմությունը (Մատթեոս 5.23, 19.9):

Ոչ բոլոր ընտանիքները կարող են լինել կատարյալ, սակայն այն ամուսինները, ովքեր Քրիստոսով ամբողջովին նվիրվել են մեկը մյուսին, կարող են սիրո և ներդաշնակության հասնել, եթե

վստահեն Հոգու առաջնորդությանը: Աստված օրհնում է ընտանիքը և ցանկանում, որ ամուսիններն օգնեն միմյանց՝ հասնելու հոգևոր հասունության: Ամուսնական հարաբերությունների բարելավումը ավետարանի վերջին լուրի գործության դրսևորումներից մեկն է:

**ՈՒՍՄՈՒՆՔ
ՎԵՐՁԻՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ
ԻՐԱԳԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՄԱՍԻՆ**

ԳԼՈՒԽ 24

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՐԿՆԱՅԻՆ ՍՐԲԱՐԱՆՈՒՄ

Եթե ուսումնասիրենք ծառայությունը երկրային սրբարանում, մեկ բան բացարձակապես պարզ կդառնա. ամեն ինչում տիրում է կատարյալ կարգուկանոն: Աստված կարգուկանոնի Աստված է, և, ինչպես ցույց է տալիս երկրային սրբարանը, Նա ապստամբության ու մեղքի խնդիրն էլ լուծում է որոշակի կարգով:

Մարդը, ով մեղք էր գործել, պետք է երկրային սրբարան բերեր որևէ անմեղ կենդանի: Հետո նա «իր ձեռքերը դնում էր զվարակի գլխին» և մորթում էր «զվարակը Եհովայի առաջին» (Գևտացոց 4.4): Ձեռքեր դնելը խորհրդանշում էր, որ մեղավորի մեղքը փոխանցվում է անմեղ կենդանուն:

Կենդանուն մորթելուց հետո քահանաները վերցնում էին արյունը և այն սրսկում կան արտաքին զավիթում, կան հենց սրբարանում: Այդ սրսկումը նշանակում էր, որ մեղքը տեղափոխվում է սրբարան՝ արյան տեսքով (Գևտացոց 10.17, 18):

Մեղավորից մեղքը փոխանցվում է զոհաբերվող կենդանուն, այնուհետև քահանային, մեղքի այս հաջորդական փոխանցումը կատարվում էր ամեն օր: Այդպիսով, տարվա ընթացքում սրբարան էին բերվում բազմաթիվ մեղքեր: Իսկ Քավության օրը՝ դատաստանի այդ մեծ օրը, սրբարանն ինքը պետք է մաքրվեր մեղքերից (Գևտացոց 16): Ներս մտցված բոլոր մեղքերը պետք է հեռացվեին այդտեղից (Գևտացոց 16.16): Այդ օրը խորհրդանշում էր Աստծո ժողովրդի արդարացումը մեղքը հեռացնելու միջոցով:

Տարին մեկ անգամ՝ Քավության կամ մաքրման օրը սրբարա-

նի մեջ կրկին արյուն էր մտցվում, և այն արդեն սրսկվում էր երկրորդ բաժանմունքում: Այդ արյունը «իդ մեջ էր հավաքում» բոլոր մեղքերը և դրանք հեռացնում սրբարանից: Քահանայապետը սրբարանից դուրս էր գալիս այն բանից հետո, երբ սրբում էր այն «Իսրայելի որդիների անմաքրություններից» արյան միջոցով, որն այժմ «իդ մեջ պարունակում էր» ողջ տարվա ընթացքում սրբարան բերված մեղքերը: Սրբարանից դուրս գալով՝ քահանայապետն այնտեղից դուրս բերած բոլոր մեղքերը «դնում էր» արձակման նոխազի վրա, որը խորհրդանշում էր սատանային (Գևտացոց 16.19, 21, 23): Հետո նոխազը տանում էին անապատ և այնտեղ բաց թողնում՝ կորչելու:

Այսպիսով, երկրային սրբարանի ծառայությունն իր մեջ ներառում է մեղավորից մեղքի տեղափոխումը նրա վրա, ով վերջին հաշվով պատասխանատվություն է կրում այդ մեղքի համար, այսինքն՝ սատանայի:

Սակայն երկրային ծառայությունը խորհրդանշում էր այն ծառայությունը, որը կատարվում է երկնքում: Երկրային սրբարանը երկնայինի նախապատկերն ու շուքն էր (Եբրայեցիս 8.5): Հետևաբար, նման ծառայություն պետք է կատարվեր նաև երկրնքում: Եվ իսկապես, Դանիել մարգարեի գրքից մենք իմանում ենք, որ երկնային սրբարանը պետք է «արդարանա» (սրբվի): Մնում է պարզել, թե դա ե՞րբ տեղի կունենա:

Սրբարանի մաքրման լուրը հսկայական նշանակություն ունի մեզ համար, որովհետև քավության օրը մաքրվում էր ոչ միայն սրբարանը, այլ նաև մարդը (Գևտացոց 16.30): Ինչպես ամբողջ սրբարանը, ժողովուրդը մաքրվում էր «իդ բոլոր մեղքերից»: Տեսանելի է սերտ կապը սրբարանի և մարդկանց մաքրման միջև: Երբ սրբարանը երկնքում մաքրվի, Աստծո ժողովուրդը երկրի վրա նույնպես կմաքրվի, իսկ մեղքն, ի վերջո, կդրվի նրա գլխին, ով ծնել է այն:

Իսկ ե՞րբ է երկնքում սկսվել նախաքննական դատը: Դանիել մարգարեի գրքի իններորդ գլուխը պատասխանում է առաջադրված հարցին: Դանիել 8.14-ում ասվում է, որ սրբարանը կարդարանա 2300 օր կամ տարի հետո (համաձայն մարգարեական այն բանաձևի, որ մեկ օրը հավասար է մեկ տարվա՝ Թվոց 14.34, Եզեկիել 4.4-6): Բայց հաշվարկի սկզբի մասին մենք իմանում ենք

իններորդ գլխից (Դանիել 9.24-27): Յոթ յոթնյակը կամ 490 տարին ($70 \times 7 = 490$) կտրվում են 2300 տարիներից և տրվում են Իսրայելի ապաշխարության համար: Իսկ 2300 տարիների սկիզբը հաշվվում է Երուսաղեմի վերականգնման հրամանը արձակվելու պահից. (Դանիել 9.25): Երուսաղեմի վերականգնման հրամանը արձակել է պարսից Արտաշես թագավորը, որն ուժի մեջ մտավ Ք.ա. 457 թ. աշնանը: Հետևաբար, մինչև Մեսիան (Օծյալը) պետք է անցնի 69 յոթնյակ կամ 483 լրիվ տարի ($69 \times 7 = 483$): 457 թ. վերջից հաշվելով 483 լրիվ տարիներ՝ մենք հասնում ենք Ք.հ. 27 թ.: Հետևաբար, Հիսուս Քրիստոսը մկրտվել կամ օծություն է ստացել Հոգուց Ք.հ. 27 թ.:

Այսպիսով, 70 յոթնյակից 69 յոթնյակը ավարտվում է Ք.հ. 27 թ.: Հետևաբար, վերջին յոթնյակն ավարտվում է 34 թ. ($27 + 7 = 34$): 34 թ. ավարտվում է յոթանասուն յոթնյակը, որը նախատեսված էր Իսրայելի ապաշխարության համար: Հրեաները խաչեցին Քրիստոսին, քարկոծեցին Ստեփանոսին և դատապարտեցին իրենց՝ որպես ընտրյալ ազգ: Այժմ Ավետարանի տարածման դռները բացվեցին հեթանոսների համար:

Սակայն, վերջին յոթնյակի կեսին պետք է «դադարեցնի զոհը և պատարագը» (Դանիել 9.27): Դա ընկնում է 30-31 թթ., երբ Տեր Հիսուս Քրիստոսը խաչվեց: Նրա մահով դադարում է զոհաբերության համակարգը, որը Աստծո Որդու մահվան նախապատկերն էր:

Եվ այսպես, 2300 տարիներից 490-ը ավարտվում են Ք.հ. 34 թ.: Եթե 2300-ից հանենք 490, կստանանք 1810: Փաստորեն, 2300 տարիները վերջանում են 1844 թ. ($1810 + 34 = 1844$):

1844 թ. մեծագույն Քահանայապետ Հիսուս Քրիստոսը մտավ երկնային սրբարանի երկրորդ բաժանմունքը և սկսեց նրա մաքրման և Իր ժողովրդի արդարացման գործընթացը: Այս մեծագույն լուրը մեզ զգուշացնում է, որ այլևս ժամանակ չկա, քանի որ 1844 թ. ավարտվեց Աստվածաշնչի ամենատերկար մարգարեությունը (Հայտնություն 10.6): Մենք ապրում ենք նախաքննական դատի ժամանակաշրջանում՝ Քրիստոսի երկրորդ գալստյան նախաշեմին:

Սրբարանից Քրիստոսի դուրս գալուց հետո՝ նախաքննական դատի ավարտին, շնորհաց դռները կփակվեն բոլոր նրանց հա-

մար, ովքեր արդարացում չգտան՝ չցանկանալով ապաշխարել: Այդպիսի մարդիկ կկորցնեն հավիտենականությունը: Նախաքննական դատի ավարտից հետո կհնչեն այս խիստ խոսքերը. «Անհրավություն գործողը թող էլ անհրավանա, և կեղտոտը թող էլ կեղտոտվի, և արդարը թող էլ արդարանա, և սուրբը թող էլ սրբվի» (Հայտնություն 22.11):

ԳԼՈՒԽ 25

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԱԼՈՒՍԸ

Քրիստոսի երկրորդ գալուստը եկեղեցու երանելի հույսն ու Ավետարանի փառահեղ ավարտն է: Կասկած չկա, որ Քրիստոսի երկրորդ գալուստն անպայման կիրականանա, որովհետև այդ մասին վկայում է Աստվածաշունչը, որը վստահության արժանի աղբյուր է:

Քրիստոսը առաջին գալուստն այս երկիր կանխագուշակվել էր մարգարեության մեջ: Ծիշտ նույն ձևով ողջ Սուրբ Գրքում կանխագուշակվում է նաև Նրա երկրորդ գալուստը (Հովհաննես 14.3, Հայտնություն 22.20):

Երբ Քրիստոսը խոսում էր Իր գալստյան նշանների մասին, նաև որոշ նախագուշացումներ տվեց, որպեսզի Իր ժողովուրդը խաբեության չտրվի: Նա գուշացրեց, որ երկրորդ գալուստից առաջ «սուտ քրիստոսներ և սուտ մարգարեներ վեր կկենան և մեծ հրաշքներ կտան, մինչև որ, եթե կարելի լիներ, ընտրվածներին էլ կմոլորեցնեին» (Մատթեոս 24.24):

Որպեսզի հավատացյալին օգնի որոշելու, թե որ գալուստն է ճշմարիտ, և որը՝ ոչ, Աստվածաշունչը տալիս է Քրիստոսի վերադարձի նկարագրությունը.

1. Տառացի և անձնական վերադարձ

Երբ Քրիստոսը համբարձվում էր երկինք, երկու հրեշտակները, դիմելով աշակերտներին հայտարարեցին. «Այս Հիսուսը, որ ձեզանից վերացավ երկինք, այնպես կգա, ինչպես նրան տեսաք երկինք գնալիս» (Գործք առաքելոց 1.11):

2. Տեսանելի վերադարձ

Քրիստոսի գալուստը չի լինելու հոգևոր և անտեսանելի ձևով

կամ ներքին զգացողությամբ: Դա կլինի տեսանելի, իրական հանդիպում Տիրոջ հետ: Աշակերտների մեջ Իր վերադարձի վերաբերյալ ոչ մի կասկած չթողնելու համար Նա Իր գալուստը համեմատեց կայծակի փայլատակման հետ (Մատթեոս 24.27): «Հայտնություն» գրքում գրված է. «Ամեն աչք կտեսնի նրան» (Հայտնություն 1.7):

3. Գալուստը կլինի ի լուր ամենքի:

Աստվածաշունչը նաև ասում է, որ Նրա գալուստը կլինի ոչ միայն տեսանելի, այլ նաև լսելի. «Ինքը՝ Տերը, հրամանով, հրեշտակապետի ձայնով և Աստծո փողով վայր կգա երկնքից» (Ա Թեսաղոնիկեցիս 4.16): Փրկված ժողովրդի հետ Նրա հանդիպումը կողեկցվի «մեծաձայն փողի» ձայնով (Մատթեոս 24.31), ձայն, որն ազդարարում է Քրիստոսի վերադարձը: Այդ ժամանակ «Քրիստոսով մեռելներն առաջ հարություն կառնեն» (Ա Թեսաղոնիկեցիս 4.16), և ապա կհափշտակվեն երկինք՝ Տիրոջ հետ լինելու: Գաղտնի հափշտակության ուսմունքը հիմնավոր չէ: Արդարները կմիանան Տիրոջը միայն Նրա երկրորդ գալուստի ժամանակ (Ա Թեսաղոնիկեցիս 4.12-17): Հարության ժամանակ գերեզմաններից վեր կկենան ոչ թե հիվանդ, ծեր մարմիններ, այլ նոր, անապականելի, կատարյալ մարմիններ, որոնց վրա չեն լինի մեղքի հետքեր (Ա Կորնթացիս 15.52,53):

Փրկվածների համար երկրորդ գալուստը կլինի ուրախության և ցնծության ժամանակ, իսկ կորածների համար՝ մահացու սարսափի: Երբ նրանք տեսնեն թագավորների Թագավորի գալուստը, ով մերժված էր իրենց կողմից, կհասկանան, որ եկել է իրենց կորստյան ժամը: Նրանց սրտերը կլցվեն սարսափով ու հուսահատությամբ (Հայտնություն 6.16, 17):

Սուրբ Գիրքը ոչ միայն բացահայտում է Քրիստոսի գալուստյան նպատակը և տալիս նրա նկարագրությունը, այլև թվարկում է այդ մեծագույն իրադարձության մոտալուտ նշանները: Երկրորդ գալուստի մասին ազդարարող առաջին նշանները կատարվեցին Քրիստոսի համբարձումից 1700 տարի անց: Դրան հաջորդեցին ուրիշները, որոնք նույնպես ապացուցում են, որ Նրա գալուստը շատ մոտ է:

Թեև նշանները ցույց են տալիս Տիրոջ մոտալուտ գալուստը, սակայն Աստվածաշունչը ոչ մի տեղ չի ասում Նրա վերադարձի

ստույգ օրվա և ժամի մասին (Մարկոս 13.32): Մենք չգիտենք Նրա գալստյան օրը և ժամը, բայց կատարված նշանները մեզ թույլ են տալիս վստահ լինելու Նրա մոտալուտ վերադարձի մեջ: Քանի որ այդ փառավոր իրադարձության ժամանակը հայտնի չէ, մենք պետք է միշտ պատրաստ լինենք դրան:

ԳԼՈՒԽ 26

ՄԱՅ ԵՎ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Մահվան մասին լուրն առաջին անգամ հնչեց Եդեմում. «Որովհետև նրանից կերած օրդ մահով պիտի մեռնես» (Ծննդոց 2.17): Ինչպես երևում է այս հատվածից, Տերը մարդուն անմահություն չի տվել: Մարդը մահկանացու է: Անմահություն ունի միայն Աստված. «Որ միայն Նա անմահություն ունի՝ անմատույց լույսի մեջ բնակված, որ մարդկանցից ոչ ոք չտեսավ և ոչ էլ կարող է տեսնել» (Ա Տիմոթեոս 6.16): Այսպիսով, Սուրբ Գիրքը միանշանակ ասում է Աստծո անմահության և մարդու մահկանացու լինելու մասին:

Իսկ որտեղի՞ց առաջացավ հոգու անմահության մասին ուսմունքը: «Եվ օձը կնոջն ասաց. բնավ չեք մեռնի... Աստծո պես կլինեք» (Ծննդոց 3.4,5): Մարդկային հոգու անմահության կեղծ ուսմունքի հիմնադիրը սատանան է:

Մեղանչումից հետո Տերը մարդկանց վտարեց Եդեմի պարտեզից: Ադամի և Եվայի վտարման պատճառի մասին Սուրբ Գիրքը հայտնում է. «Միգուցե հիմա իր ձեռքը մեկնի և կենաց ծառից էլ առնի և ուտի և հավիտյան ապրի» (Ծննդոց 3.22): Տերը մարդկանց վտարում է Եդեմից, որպեսզի զրկի նրանց անմահությունից:

Սուրբ Գիրքը ոչ մի տեղ չի ասում անմահության մասին՝ որպես մարդուն բնորոշ մի որակի կամ վիճակի: «Հոգի» և «շունչ» թարգմանված բառերը Աստվածաշնչում հանդիպում են ավելի քան 1600 անգամ, բայց երբեք՝ «անմահ» կամ «անմահություն» բառերի համադրությամբ:

Մարդն անմահություն կստանա միայն Քրիստոսի երկրորդ գալուստի ժամանակ (Ա Կորնթացիս 15.51-54): Այստեղից լիովին

հասկանալի է, որ Աստված հավատացյալներին անմահություն է պարգևում ոչ թե մահվան պահին, այլ հարության ժամանակ, երբ կհնչի «վերջին փողը»:

Իսկ ի՞նչ է կատարվում մարդու հետ, երբ նա մահանում է: Դադարում է կենդանության ամեն մի նշան թե՛ մարդու մարմնում, թե՛ հոգում: Մարմինը հող է դառնում, իսկ շունչը վերադառնում է Աստծուն: Նա այլևս ո՛չ մտածում է, ո՛չ զգում: Նա քնում է մահվան նիբի մեջ մինչև հարության օրը: Սուրբ Գիրքը հայտնում է, որ.

1. Մահացածները գտնվում են անգիտակից վիճակում (Ժողովող 9.5):
2. Գիտակցական մտքերը դադարում են (Սաղմոս 145.4):
3. Դադարում է ամեն մի գործունեություն (Ժողովող 9.10):
4. Մահացածը չի փառաբանում Աստծուն (Սաղմոս 115.17): Աստծուն օրհնում է միայն կենդանի մարդը (Եսայիա 38.18,19):

Այսպիսով, ողջ Սուրբ Գիրքը սովորեցնում է, որ մահվան մեջ չկա գիտակցություն, զգացմունք: Մահվան մեջ չկա կյանք:

Մարդու արարման ժամանակ «հողի փոշու» (հողի տարրերի) համադրումը կենդանության շնչի հետ ստեղծել է կենդանի էակ (Ծննդոց 2.7): Ադամը հոգին չստացավ որպես առանձին էություն. նա ինքը կենդանի հոգի դարձավ: Մահվան պահին կատարվում է հակառակը. կենդանի շնչից զրկված՝ մեռած մարդը դառնում է հողի փոշի՝ առանց որևէ գիտակցության: Մարմինը կազմող տարրերը վերադարձվում են հողին, որից վերցվել էին:

Մարմնից դուրս հոգին չունի գիտակցական գոյություն, և Սուրբ Գրքի և ոչ մի տեքստ չի ասում, որ մահից հետո հոգին շարունակում է ապրել որպես գիտակից էակ: Իսկապես, «անձը, [հոգին՝ բնագրից] որ մեղանչում է, նա պիտի մեռնի» (Եզեկիել 18.20):

Հոգու անմահության ուսմունքը հիմք է ստեղծում ոգեհարցության առաջացման համար: Հավատը, որ մահացածները գտնվում են գիտակից վիճակում, շատ քրիստոնյաների դրդել է ընդունել ոգեհարցության ուսմունքը: Ոգեհարցության սեանսների ժամանակ սատանայական հոգիները ներկայանում են որպես մահացած հարազատներ՝ ապրողներին տալով կեղծ մխիթարություն և խրախուսանք: Երբեմն նրանք գուշակում են

ապագան, իսկ կատարվող կանխագուշակություններն ուժեղացնում են նրանց հանդեպ վստահությունը: Բայց Աստվածաշունչն ասում է. «Երբ որ ձեզ ասեն՝ դիմեք մեռելահարցուկներին և վիուկներին, ասացեք նրանց. չէ՞ որ ժողովուրդը պետք է Իր Աստծուն հարցնի. կենդանիների համար մեռածների՞ն դիմի» (Եսայիա 8.19.20):

Այն տեղը, ուր գնում է մահացած մարդը, Հին Կտակարանը կոչում է «շեղ», իսկ Նոր Կտակարանը՝ «հաղես»: Սուրբ Գրքում «շեղը» և «հաղեսը» ավելի հաճախ նշանակում են գերեզման: Բոլոր մահացածներն ընկնում են այնտեղ (Մադնոս 89.48)՝ ինչպես արդարները, այնպես էլ ամբարիշտները: Հակոբն ասել է. «Ես սուգով կիջնեմ գերեզմանը՝ իմ որդու մոտ» (Ծննդոց 37.35): Անօրեն Կորիսը և նրա համախոհները նույնպես իջան «շեղ» (Թվոց 16.30): Ինչպես արդար Հակոբը, այնպես էլ ամբարիշտ Կորիսը հանգչում են «շեղում»: Ուստի «շեղը» կամ «հաղեսը» ոչ մի դեպքում չեն կարող նշանակել հավիտենական տանջանքների վայր:

Գերեզմանը գիտակցական կյանքի վայր չէ: Մահացածն անգիտակից վիճակում կլինի գերեզմանում մինչև հարության օրը, երբ դժոխքը (հաղես) «տալիս է իր մեռելներին» (Հայտնություն 20.14): Արդյունքում ինքը՝ դժոխքը (հաղես), կզգվի «կրակի լճի մեջ: Դա երկրորդ մահն է» (Հայտնություն 20.14): Սուրբ Գիրքը մերժում է դժոխքի հավիտենական տանջանքների մասին ուսմունքը: Մահը և դժոխքը (հաղես) վերջնականորեն կոչնչացվեն: Եթե առաջին մահն այն է, ինչ կվերապրի յուրաքանչյուր մարդ, բացառությամբ նրանց, ովքեր կվերցվեն երկինք, ապա երկրորդ մահը մեղքի և մեղավորների վերջնական ոչնչացումն է:

Այսպիսով, Աստվածաշունչը պատմում է երկու տեսակի մահվան մասին: Նույն ձևով Սուրբ Գրքում ասվում է երկու հարության մասին. «կյանքի հարություն»՝ արդարների համար, և «դատապարտության հարություն»՝ ամբարիշտների համար (Հովհաննես 5.28,29, Գործք առաքելոց 24.15): Այս երկու հարությունների միջև ընկած է հազար տարի (Հայտնություն 20.5):

Առաջին հարության ժամանակ հարություն առածները անվանված են «երանելի և սուրբ»: Նրանք հազար տարուց հետո չեն մահանա կրակե լճի մեջ՝ երկրորդ մահով: Անմահության

հարությունը տեղի կունենա Քրիստոսի երկրորդ գալուստի ժամանակ: Բոլոր նրանք, ովքեր հարություն կառնեն այդ հարության ժամանակ, «չեն կարող մեռնել» (Ղուկաս 20.36): Քրիստոսը խոստանում է, որ «ով որ հաղթում է, երկրորդ մահից չի վնասվի» (Հայտնություն 2.11):

Ամբարիշտները հարություն կառնեն երկրորդ հարության ժամանակ՝ հազարամյակի վերջում: Նրանք, ում անունները չեն գրվի կյանքի գրքի մեջ, հարություն կառնեն երկրորդ հարության ժամանակ և կգցվեն «կրակի լճի» մեջ, որտեղ էլ կմահանան երկրորդ անգամ, այսինքն՝ վերջնականապես կոչնչանան:

ԳԼՈՒԽ 27

ՀԱՉԱՐԱՄՅԱ ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՄԵՂՔԻ ՎԱԽՃԱՆԸ

Քրիստոսի երկրորդ գալուստի ժամանակ տեղի կունենա առաջին հարությունը: Հարություն առած արդարները կենդանի մնացած սրբերի հետ միասին «ամպերով օդի մեջ կհափշտակվեն՝ Տիրոջը դիմավորելու» (Ա Թեսաղոնիկեցիս 4.16): Արդարները Քրիստոսի հետ միասին ուղևորվում են դեպի երկինք: Այդ նույն ժամանակ Տերը զարկում և ոչնչացնում է երկրի բոլոր բնակիչներին, բացի սատանայից և նրա չար հրեշտակներից (Հայտնություն 19.11-20.3): Սատանան հազար տարով շղթայակապ է արվում: Քանի որ երկրի վրա չկա կյանք, չկա որևէ մեկը, ում գաթակղի, մեկը, ում հետապնդի, նրա գործողությունները ևս շղթայված են:

Հովհաննեսը տեսավ, որ հազարամյա թագավորության ժամանակ սուրբերը կմասնակցեն դատին (Հայտնություն 20.4): Դա կլինի սատանայի, նրա հրեշտակների և բոլոր նրանց դատը, ում անունները չեն գտնվի կյանքի գրքում (Ա Կորնթացիս 6.2,3): Այդ դատի ընթացքում չի որոշվում, թե ով կփրկվի, և ով կկորչի: Աստված այդ որոշումը կկայացնի մինչև երկրորդ գալուստը: Բոլոր նրանք, ովքեր հարություն չեն առնի և չեն վերափոխվի, կկորչեն հավիտյան: Դատը, որին մասնակցում են արդարները, նախատեսված է այն նպատակով, որ վերացվեն մեղավորների կորստյան վերաբերյալ բոլոր կասկածները: Աստված ցանկանում է, որ Իր առաջնորդությանը վստահեն նրանք, ում Ինքը հավիտենական կյանք է տվել: Դատը պետք է ընդմիջտ վերջ դնի Նրա արդարադատության վերաբերյալ կասկածներին:

Հազար տարիների վերջում «մեռելիների մնացածները» կամ անօրենները հարություն կառնեն, ինչը սատանային գործունեության դաշտ կտա (Հայտնություն 20.5,7): Նա նրանց կհանի «սուրբերի բանակի և սիրելի քաղաքի», այսինքն՝ Նոր Երուսաղեմի դեմ (Հայտնություն 20.8), որն այդ ժամանակ երկնքից վայր կիջնի Քրիստոսի հետ միասին: Երբ Աստծո թշնամիները շրջապատեն քաղաքը՝ պատրաստվելով հարձակման, կերևա Աստծո սպիտակ աթոռը (Հայտնություն 20.11): Որպեսզի դատավճիռն ի կատար ածվի, կբացվեն գրառումների գրքերը (Հայտնություն 20.12): Աստված հարություն տվեց ամբարիշտներին, որպեսզի նրանք անձամբ համոզվեն Աստծո ճանապարհների արդարության մեջ:

Երբ կհռչակվի սատանայի դատավճիռը, նրա հրեշտակները և այն մարդիկ, ովքեր հետևել են նրան, կստանան իրենց արժանի պատիժը: Նրանք կմեռնեն հավիտենական մահով: Անօրեններին ոչնչացնող կրակը երկիրը կմաքրի մեղքի պղծությունից: Աստված այդ երկրի փլատակներից կստեղծի «նոր երկինք և նոր երկիր, որովհետև առաջին երկինքն ու երկիրն անցան» (Հայտնություն 21.1):

ԳԼՈՒԽ 28

ՆՈՐ ԵՐԿԻՐ

Աստվածաշնչի առաջին երկու գլուխներում պատմվում է այն մասին, որ Աստված կատարյալ աշխարհ էր ստեղծել Իր ստեղծած մարդկանց համար: Սուրբ Գրքի վերջին երկու գլուխները նույնպես խոսում են մարդկության համար Աստծո ստեղծած կատարյալ աշխարհի մասին, սակայն այս անգամ դա կլինի երկրի վերստեղծում, որը տուժել էր մեղքի կործանարար ազդեցությունից: Նոր երկիրը մեր մոլորակն է, ոչ թե ինչ-որ նոր վայր: Դա, սակայն, նոր կլինի այն իմաստով, որ Աստված այդ երկիրը կմաքրի մեղքից:

Աստվածաշնչում հատակորեն շարադրված է ճշմարտությունն այն մասին, որ փրկվածներն, ի վերջո, կժառանգեն երկիրը (Մատթեոս 5.5, Մաղմոս 37.9): Հազար տարի ապրելով երկնքում՝ բոլոր փրկվածները կիջնեն նոր երկիր և կժառանգեն այն: Նոր երկրի մայրաքաղաքը կլինի Նոր Երուսաղեմը (Հայտնություն 21.2):

Նոր երկիրը, որտեղ բնակվում է ճշմարտությունը, կլինի փրկվածների հավիտենական տունը և կատարյալ վայր հավիտենական կյանքի, սիրո, ուրախության և Աստծո ներկայության մեջ աճելու համար: Ինքն՝ Աստված, կբնակվի Իր ժողովրդի հետ (Հայտնություն 21.3), տառապանքներն ու մահն ընդմիշտ կանհետանան: Ամբողջ արարչությունը՝ շնչավոր և անշունչ, կբացականչեն. «Աստված սեր է»:

Նա կթագավորի հավիտյան:

